

Dinsdag 15 juni 2020

slachtoffer
HULP
N E D E R L A N D

ONDERBOUWING VAN DE
IMMATERIËLE SCHADE
VAN DE VORDERING BENADEELDE PARTIJ

ROMBOUTS, L.W.K.
SLACHTOFFERHULP NEDERLAND
Den Haag

Hogeschool Leiden - HBO-Rechten

Student: Lotte [REDACTED] Rombouts

Studentennummer: [REDACTED]

Klas: Re4D

Collegejaar: 2019-2020

Product: Afstudeeronderzoek

Modulecode: HBR-4-AS17-AS

Onderzoeksdocent: Mw. Mr. M. Mesman

Afstudeerbegeleider: Dhr. mr. J.E. Eradus

Slachtofferhulp Nederland - Juridische dienstverlening

Adres: Koninginnegracht 12

Postcode: 2514 AA Den Haag

Begeleider: [REDACTED]

Begeleider: Mw. Mr. L.M. Beukers

Samenvatting

De aanleiding voor dit onderzoek is een strafzaak waarbij een medewerker van Slachtofferhulp Nederland (hierna: SHN) een slachtoffer heeft begeleid op zitting. Dit betrof een stalkingszaak, waarbij het slachtoffer gedurende een langere periode door de verdachte is gestalkt via de telefoon. De officier van justitie (hierna: OvJ) gaf tijdens zijn requisitoir aan dat de vergelijkbare uitspraak die door SHN ter onderbouwing van de immateriële schade in de vordering benadeelde partij was vermeld, niet tot nauwelijks aansloot bij de huidige zaak. Dit had als gevolg dat de gevorderde immateriële schadevergoeding door de rechter werd gehalveerd. Na de zitting gaf de OvJ de medewerker mee dat hij liever een vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak ter onderbouwing wilde zien dan een strafrechtelijke uitspraak die weinig tot geen aansluiting heeft met de zaak. Hierdoor rees de vraag bij SHN of het motiveren van de immateriële schade bij de vordering benadeelde partij verbeterd kan worden.

Het doel van dit onderzoek om de huidige werkwijze van SHN voor het onderbouwen van immateriële schade bij de vordering benadeelde partij in het strafproces te evalueren aan de hand van het overzichtsarrest van de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2019:793), de wetgeving omtrent immateriële schade en de resultaten van de jurisprudentieanalyse. Uit het onderzoek volgt een advies voor de huidige werkwijze, wat SHN direct kan gebruiken voor het onderbouwen van de immateriële schade. Als gevolg van de huidige werkwijze van SHN worden immateriële schadevorderingen door strafrechters regelmatig gematigd, afgewezen of niet-ontvankelijk verklaard. De beantwoording van de drie deelvragen leidt tot de beantwoording van de centrale vraag: “Welk advies kan aan Slachtofferhulp Nederland, op basis van literatuuronderzoek, wetsanalyse en civiel- en strafrechtelijke jurisprudentieanalyse, worden gegeven omtrent de onderbouwing van de immateriële schade van de vordering benadeelde partij in het strafproces?¹.”

Voor de jurisprudentieanalyse is gebruikgemaakt van zeven strafrechtelijke zaken en zijn elf vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken gevonden. Uit de resultaten van deze analyse blijkt dat van de genoemde elf civielrechtelijke uitspraken in tien daarvan de beslissing en het oordeel van de rechter meer gemotiveerd waren dan in een van de zeven strafrechtelijke uitspraken. Dit betreft uitspraken waarbij sprake was van een van de volgende vier strafbare feiten: openlijk in vereniging geweld plegen, poging doodslag, mishandeling en zware mishandeling.

¹ Art. 361 lid 4 Sv.

Bij drie van de vier strafbare feiten was de uitspraak van de rechter betreffende de beslissing en de beoordeling omtrent de immateriële schadevergoeding meer gemotiveerd in de civiele zaak. Hierdoor zijn de verschillen en de overeenkomsten tussen de zaak van de medewerker en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak meer gemotiveerd. Aan de hand van deze verschillen kan de medewerker beoordelen of de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak bruikbaar is ter onderbouwing van de immateriële schade. De juridisch medewerkers van SHN kunnen meer informatie halen uit de civielrechtelijke uitspraken die zij vervolgens kunnen gebruiken ter onderbouwing van immateriële schade, omdat deze uitspraken in de meeste gevallen meer gemotiveerd zijn. Tevens wordt de kans op matiging van immateriële schade mogelijk verkleind door gebruik te maken van een civielrechtelijke uitspraak in plaats van een strafrechtelijke uitspraak. Dit moet echter uit de praktijk blijken. Daarnaast wordt SHN geadviseerd om de civielrechtelijke uitspraken in de interne jurisprudentieverzamelbank op te nemen. Ook wordt het SHN geadviseerd om verder onderzoek te doen naar het gebruik van art. 6:106 lid 1 sub a BW ter onderbouwing van de wettelijke grondslag van de immateriële schade.

Inhoudsopgave

Samenvatting

Afkortingen.....	1
------------------	---

Begrippenlijst.....	2
---------------------	---

Hoofdstuk 1 – Inleiding.....	3
------------------------------	---

1.1 Introductie opdrachtgever	3
-------------------------------------	---

1.2 Probleemanalyse.....	4
--------------------------	---

1.3 Doelstelling	5
------------------------	---

1.4 Centrale vraag en deelvragen	5
--	---

1.4.1 Centrale vraag	5
----------------------------	---

1.4.2 Theoretisch-juridische deelvragen.....	5
--	---

1.4.3 Praktijkgerichte deelvragen	5
---	---

1.5 Onderzoeksmethode	6
-----------------------------	---

1.6 Leeswijzer	10
----------------------	----

Hoofdstuk 2 – Immateriële schadevergoeding in het strafproces.....	11
--	----

2.1 Het slachtoffer	11
---------------------------	----

2.2 Schade verhalen.....	11
--------------------------	----

2.3 Schade	12
------------------	----

2.4 Vermogensschade.....	13
--------------------------	----

2.5 Ander nadeel	13
------------------------	----

2.5.1 Het oogmerk om zodanig schade toe te brengen	13
--	----

2.5.2 Aantasting in persoon	14
-----------------------------------	----

2.6 Bewijsrecht en stelplicht	18
-------------------------------------	----

2.7 Deelconclusie	19
-------------------------	----

Hoofdstuk 3 – Beoordeling en beslissing	20
---	----

3.1 Beoordeling vordering benadeelde partij	20
---	----

3.1.1 Onrechtmatige daad	20
--------------------------------	----

3.1.2 Discretionaire bevoegdheid	23
--	----

3.1.3 Beslissing.....	24
-----------------------	----

Hoofdstuk 4 – Resultaten	26
--------------------------------	----

4.1 Jurisprudentieanalyse	27
---------------------------------	----

4.1.1 Strafbbaar feit: openlijk in vereniging geweld plegen	27
---	----

4.1.1.1 Strafrechtelijke uitspraak.....	27
---	----

4.1.1.2 Civielrechtelijke uitspraak	28
---	----

4.1.1.3 Vergelijking.....	28
4.1.2 Strafbbaar feit: poging doodslag	29
4.1.2.1 Strafrechtelijke uitspraak.....	29
4.1.2.2 Civielrechtelijke uitspraak	29
4.1.2.3 Vergelijking.....	30
4.1.3 Strafbbaar feit: mishandeling	31
4.1.3.1 Strafrechtelijke uitspraken	31
4.1.3.2 Civielrechtelijke uitspraken	32
4.1.3.3 Vergelijking.....	35
4.1.4 Strafbbaar feit: zware mishandeling	37
4.1.4.1 Strafrechtelijke uitspraken	37
4.1.4.1 Civielrechtelijke uitspraken	38
4.1.4.2 Vergelijking	40
4.2 Deelconclusie	41
Hoofdstuk 5 – Conclusie	42
Hoofdstuk 6 – Aanbevelingen	44
Bronnenlijst.....	46
Bijlage 1a: strafrechtelijke uitspraken.....	51
Bijlage 1b: civielrechtelijke uitspraken.....	57
Bijlage 2: uitspraak ANWB Smartengeldboek.....	76
Bijlage 3: beroepsproduct.....	78

Afkortingen

Afkorting	-	Betekenis
BW		Burgerlijk Wetboek
OvJ		Officier van justitie
Rv		Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
SHN		Slachtofferhulp Nederland
Sr		Wetboek van Strafrecht
Sv		Wetboek van Strafvordering
WRB		Wet op de rechtsbijstand

Begrippenlijst

KO&O

KO&O staat voor Kennis, Onderzoek & Ontwikkeling. Deze afdeling van SHN bestaat uit juridisch adviseurs, beleidsmedewerkers, onderzoekers, gedragswetenschappers, beleidsadviseurs en online contentspecialisten. De juridisch adviseurs informeren en adviseren alle medewerkers van SHN maar ook onder andere ketenpartners, over alle rechtsgebieden die relevant zijn voor slachtoffers.²

Schadeonderbouwingsformulier

Het format van het schadeonderbouwingsformulier is opgesteld door KO&O. Het formulier wordt door de juridisch medewerkers gebruikt voor het onderbouwen van de schade van de benadeelde partij.

² 'Jaarverslag 2019', slachtofferhulp.nl, p. 28-29.

Hoofdstuk 1 – Inleiding

1.1 Introductie opdrachtgever

Slachtofferhulp Nederland (hierna: SHN) helpt slachtoffers na misdrijven, verkeersongevallen, rampen en calamiteiten en biedt zowel emotionele als juridische ondersteuning. Dat laatste bestaat onder andere uit: het slachtoffer helpen bij het opstellen van een schriftelijke slachtofferverklaring en de ‘vordering benadeelde partij’, en het slachtoffer begeleiden tijdens de zitting, waarbij de medewerker voor zijn belangen opkomt en daartoe het woord voert.³

Voor het opstellen van de vordering benadeelde partij maken de juridisch medewerkers gebruik van het format ‘schadeonderbouwingsformulier’ om de schade van het slachtoffer te inventariseren. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen materiële en immateriële schade. Ter onderbouwing van de materiële schade kan gebruik worden gemaakt van onder andere aankoopbewijzen, facturen en loonstroken. Voor het onderbouwen van de immateriële schade komen medische verklaringen en/of verklaringen van een psychiater of psycholoog aan de orde.

De juridisch medewerker geeft het slachtoffer mondeling of per e-mail aan welke eerdergenoemde informatie hij nodig denkt te hebben voor de onderbouwing van de schade. Hierbij heeft het slachtoffer dus een actieve rol en moet de stukken bemachtigen. Indien nodig verstrekt de juridisch medewerker een format van de benodigde brief, bijvoorbeeld voor het opvragen van medische gegevens.

Voor het vaststellen van de hoogte van de immateriële schade gaan de juridisch medewerkers uit van vergelijkbare uitspraken van Nederlandse rechters, waarin immateriële schadevergoeding is toegewezen. Voor het zoeken naar vergelijkbare uitspraken gebruiken zij een interne online jurisprudentiebank, www.rechtspraak.nl en de ANWB Smartengeldboek.

³ ‘Over Slachtofferhulp Nederland’, slachtofferhulp.nl.

1.2 Probleemanalyse

De aanleiding voor dit onderzoek is een strafzaak waarbij een medewerker van SHN een slachtoffer heeft begeleid tijdens de rechtszitting. Dit betrof een stalkingszaak, waarbij het slachtoffer gedurende een langere periode door de verdachte was gestalkt via de telefoon. De officier van justitie (hierna: OvJ) gaf tijdens zijn requisitoir aan dat de vergelijkbare uitspraak die door SHN ter onderbouwing van de immateriële schade in het schadeonderbouwingsformulier van het slachtoffer was vermeld, niet tot nauwelijks aansloot op de huidige zaak.

Dit had als gevolg dat de gevorderde immateriële schadevergoeding door de rechter werd gehalveerd. Na de zitting gaf de OvJ bij de medewerker aan dat hij liever een vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak ter onderbouwing wilde zien dan een strafrechtelijke uitspraak met weinig tot geen aansluiting op de zaak. Hierdoor rees de vraag bij SHN of het motiveren van de gekozen hoogte van de immateriële schade in het schadeonderbouwingsformulier van de benadeelde partij verbeterd kan worden.

Op grond van art. 361 lid 4 Sv dient de beslissing op de vordering van de benadeelde partij met redenen omkleed te worden. In de praktijk blijkt echter dat de motivering van de beslissing over de vordering benadeelde partij door strafrechters summier is. Hierdoor krijgen de medewerkers van SHN weinig tot geen feedback op hun vordering en is het voor hen onduidelijk of zij deze voldoende of correct hebben gemotiveerd. Dit resulteert in onzekerheid bij de medewerkers. Hierdoor rees de vraag of in civielrechtelijke uitspraken de beslissing over de vordering benadeelde partij meer gemotiveerd wordt dan in strafrechtelijke uitspraken.

Op 28 mei 2019 heeft de Hoge Raad een overzichtsarrest over de vordering benadeelde partij gewezen. Hierin staan aandachtspunten die bij de beoordeling daarvan in het strafgeding aan bod kunnen komen. Tevens geeft de Hoge Raad een overzicht van de wetsartikelen die per 1 januari 2019 zijn aangepast door uitbreiding van de mogelijkheden om (im)materiële schade te verhalen.

De juridisch medewerkers van SHN werken dagelijks aan schadeonderbouwingsformulieren voor de vorderingen benadeelde partij, waardoor het voor hen van belang is om kennis te nemen van het genoemde overzichtsarrest van 28 mei 2019.⁴

⁴ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

1.3 Doelstelling

Als gevolg van de huidige werkwijze van SHN worden immateriële schadevorderingen door strafrechters regelmatig gematigd, afgewezen of niet-ontvankelijk verklaard. Het doel van dit onderzoek is om de huidige werkwijze van SHN voor het onderbouwen van immateriële schade bij de vordering benadeelde partij in het strafproces te evalueren aan de hand van het overzichtsarrest van de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2019:793), de wetgeving omtrent immateriële schade en de resultaten van de jurisprudentieanalyse. Uit het onderzoek volgt een advies voor de huidige werkwijze, wat SHN direct kan gebruiken voor het onderbouwen van de immateriële schade.

1.4 Centrale vraag en deelvragen

1.4.1 Centrale vraag

Welk advies kan aan Slachtofferhulp Nederland, op basis van literatuuronderzoek, wetsanalyse en civiel- en strafrechtelijke jurisprudentieanalyse, worden gegeven omtrent de onderbouwing van de immateriële schade van de vordering benadeelde partij in het strafproces?⁵

1.4.2 Theoretisch-juridische deelvragen

1. Wat zijn de vereisten om in aanmerking te komen voor immateriële schadevergoeding in het strafproces blijkens wetsanalyse en literatuur?
2. Wat is de wettelijke regelgeving omtrent de beoordeling van en beslissing over de vordering benadeelde partij blijkens wetsanalyse en literatuur?

1.4.3 Praktijkgerichte deelvragen

3. Bij welke strafbare feiten kunnen civielrechtelijke uitspraken gebruikt worden ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade, op basis van een jurisprudentieonderzoek?

⁵ Art. 361 lid 4 Sv.

1.5 Onderzoeksmethode

In het plan van aanpak waren dit in eerste instantie de theoretische deelvragen:

- 1a. Hoe verloopt de civiele procedure voor het eisen van een schadevergoeding, blijkens wetsanalyse en literatuur?
- 1b. Hoe verloopt de strafrechtelijke procedure voor het eisen van een schadevergoeding, blijkens wetsanalyse en literatuur?
2. Wat zijn de vereisten om in aanmerking te komen voor immateriële schadevergoeding, blijkens wetsanalyse en literatuur?
3. Wat zijn de wettelijke vereisten in de vordering benadeelde partij voor het motiveren van de immateriële schade, blijkens wetsanalyse en literatuur?

Deelvragen 1a en 1b zijn geschrapt, omdat bleek dat de juridisch medewerkers reeds op de hoogte zijn van de civielrechtelijke en strafrechtelijke procedure voor het eisen van een schadevergoeding en derhalve overbodig waren. Deelvraag 2 is daardoor deelvraag 1 geworden. Tot slot is deelvraag 3 aangepast. Hierbij is het motiveren van de vordering vervangen door de beoordeling van en beslissing over de vordering.

In het plan van aanpak waren dit de praktijkgerichte deelvragen:

4. Welke civielrechtelijke uitspraken kunnen mede naast strafrechtelijke uitspraken gebruikt worden met betrekking tot de immateriële schade, op basis van een jurisprudentieonderzoek?
5. Wat kan vanuit het oogpunt van de rechters en OvJ's aan de onderbouwing van de immateriële schade in de vordering benadeelde partij worden verbeterd, op basis van interviews?

Deelvraag 4 is aangepast, omdat de topics van de jurisprudentieanalyse zijn aangepast en de vraag te ruim was. Deelvraag 5 is vanwege onvoldoende resultaten van de jurisprudentieanalyse komen te vervallen. De bedoeling was om de resultaten van deze analyse voor te leggen aan rechters en OvJ's om hun zienswijze hierop te vragen.

Met betrekking tot de centrale vraag en de doelstelling is het woord "motiveren" vervangen door "onderbouwen" aangezien dat gedurende het onderzoek passender bleek.

Deelvraag 1: Wat zijn de vereisten om in aanmerking te komen voor immateriële schadevergoeding, blijkens wetsanalyse en literatuur?

Methode van onderzoek: deelvraag 1 valt onder de theoretisch-juridische onderzoeksmethode. Om deze deelvraag te beantwoorden, is onderzoek verricht naar wetsanalyse en relevante literatuur. Daarnaast is ter verduidelijk van de theorie gebruikgemaakt van gerelateerde uitspraken van de rechtbank, het gerechtshof en de Hoge Raad. Tevens is gebruikgemaakt van het overzichtsarrest van de Hoge Raad over de vordering benadeelde partij. Voor de wetsanalyse zijn de volgende wetboeken gebruikt: Wetboek van Strafrecht, Wetboek van Strafvordering, Burgerlijk Wetboek en Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Voor de geschiedenis van het wetsartikel 6:106 BW is gebruikgemaakt van kamerstukken en de parlementaire geschiedenis van boek 6 BW.

Voor het beantwoorden van deelvraag 1 is gebruikgemaakt van de volgende literatuur:

- ❖ D.J. Beenders, Commentaar op art. 149 Rv, in: *Tekst & Commentaar Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*, Deventer: Kluwer (boek en online).
- ❖ R.J.B. Boonekamp & W.L. Valk, *Stelplicht & bewijslast 2017*, Deventer: Wolters Kluwer 2017.
- ❖ J. Candido e.a., *Slachtoffer en de rechtspraak. Handleiding voor de strafrechtspraktijk*, Den Haag: LOVS 2017.
- ❖ T. Hartlief e.a., *Verbintenissen uit de wet en Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.
- ❖ S.D. Lindenbergh, Betekenis art. 95, in: A.T. Bolt e.a., *Groene Serie Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer (online).
- ❖ S.D. Lindenbergh, Commentaar op art. 6:106 BW, in: *Tekst & Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Kluwer (boek en online).
- ❖ T.F.E. Tjong Tjin Tai, *Schadebegroting*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2017.

De genoemde literatuur is geselecteerd op relevantie, waarbij zo veel mogelijk recente literatuur (uit 2017, 2018 of 2019) is gebruikt. Tevens is hierbij de meest recente druk aangehouden. Daarnaast is bekeken welke bronnen betrouwbaar zijn en is alleen literatuur van gerenommeerde juristen geraadpleegd.

Deelvraag 2: Wat is de wettelijke regelgeving omtrent de beoordeling van en beslissing over de vordering benadeelde partij, blijkens wetsanalyse en literatuur?

Methode van onderzoek: deelvraag 2 valt onder de theoretisch-juridische onderzoeksmethode. Om deze deelvraag te beantwoorden, is onderzoek verricht naar wetsanalyse en relevante literatuur. Daarnaast is ter verduidelijk van de theorie gebruikgemaakt van gerelateerde arresten van de Hoge Raad evenals het overzichtsarrest van 28 mei 2019 over de vordering benadeelde partij. Blijkens de wetsanalyse zijn de volgende wetboeken gebruikt: Wetboek van Strafrecht, Wetboek van Strafvordering, Burgerlijk Wetboek en Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Voor het beantwoorden van deelvraag 2 is gebruikgemaakt van de volgende literatuur:

- ❖ J. Candido e.a., *Slachtoffer en de rechtspraak. Handleiding voor de strafrechtspraktijk*, Den Haag: LOVS 2017.
- ❖ G.J.M. Corstens, *Het Nederlands strafprocesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.
- ❖ I. Felix & A. Schild, 'Stelplicht, bewijslastverdeling en de civiele vordering van de benadeelde partij in het strafproces', *NJB* 2019/686.
- ❖ S.D. Lindenbergh, Commentaar op art. 6:97 BW, in: *Tekst & Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Kluwer (boek en online).

De genoemde literatuur is geselecteerd op relevantie, waarbij zo veel mogelijk recente literatuur (uit 2017, 2018 of 2019) is gebruikt. Tevens is hierbij de meest recente druk aangehouden. Daarnaast is bekeken welke bronnen betrouwbaar zijn en is alleen literatuur van gerenommeerde juristen geraadpleegd.

Deelvraag 3: Bij welke strafbare feiten kunnen civielrechtelijke uitspraken gebruikt worden ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade, op basis van een jurisprudentieonderzoek?

Methode van onderzoek: de derde deelvraag valt onder het praktijkonderzoek. Om deze deelvraag te beantwoorden, is jurisprudentie geselecteerd, onderzocht en geanalyseerd. De uitspraken van rechtbanken en gerechtshoven zijn opgezocht via de websites www.rechtspraak.nl en www.navigators.nl. De juridisch medewerkers van SHN hebben geen autorisatie om uitspraken in Kluwer Navigator te raadplegen, maar deze uitspraken zijn gepubliceerd via de website www.rechtspraak.nl.

Voor het opzoeken van de uitspraken is gebruikgemaakt van twintig zaken die zijn aangeleverd door juridisch medewerkers. In het bijzonder zijn zaken geselecteerd waarbij de juridisch medewerker moeite had met het vinden van een vergelijkbare uitspraak voor het bepalen van de hoogte van de immateriële schade. Op basis hiervan zijn vijftien zaken geselecteerd, waarbij sprake is van verschillende strafbare feiten en diverse soorten letsel.

In het schadeonderbouwingsformulier zijn door de medewerkers van SHN vergelijkbare strafrechtelijke uitspraken vermeld ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. De strafrechtelijke uitspraken die door de medewerkers zijn gekozen om in het schadeonderbouwingsformulier te vermelden, zijn gebruikt voor de jurisprudentieanalyse.

Doordat de casussen zeer verschillend zijn qua strafbaar feit en gevolgen, zijn de volgende zoekopdrachten gebruikt: het strafbare feit + fysiek letsel of psychische gevolgen + immateriële schadevergoeding met als filter civiel recht. Door de verschillende feiten en gevolgen liepen de resultaten uiteen. In de meeste gevallen waren circa vijftien resultaten beschikbaar. Hiervan zijn de civielrechtelijke uitspraken gekozen die het meest overeenkwamen met de casussen. Bij ongeveer de helft van de resultaten betrof het veel ernstiger letsel dan in de casussen, waardoor deze resultaten niet bruikbaar waren voor de onderbouwing van de immateriële schade.

Anders dan aangekondigd in het plan van aanpak zijn twintig in plaats van vijftien strafrechtelijke casussen gebruikt om de kans op het vinden van een vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak te vergroten.

Bij deze twintig strafrechtelijke casussen is gezocht naar vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken. Bij zeven daarvan zijn elf vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken gevonden. De volgende zoektermen zijn hierbij gebruikt: letsel + immateriële schade met als filter civiel recht. Aan de hand van deze zoektermen zijn in totaal 446 uitspraken gevonden op www.rechtspraak.nl en www.kluwernavigator.nl, waarvan elf zaken bruikbaar waren voor het onderzoek. De rest van de uitspraken ging onder andere over verzekeringszaken, medische zaken (tuchtcollege), zaken waarbij de vordering is afgewezen of zaken waarbij de beslissing door de rechter is aangehouden.

De trefwoorden voor de analyse zijn:

- het strafbare feit;
- een korte situatieschets;
- het fysieke of psychische letsel;
- de door de benadeelde partij aangeleverde stukken;
- de hoogte van de gevorderde en toegewezen schadevergoeding;
- het verweer van de tegenpartij op de schadevergoeding;
- het oordeel van de rechter op de schadevergoeding.

Deze trefwoorden zijn gekozen zodat de verschillen en overeenkomsten tussen de strafrechtelijke en civielrechtelijke uitspraken geanalyseerd kunnen worden.

Om de strafrechtelijke en civielrechtelijke uitspraken met elkaar te vergelijken, is gekozen voor de term: “het strafbare feit” en niet voor onrechtmatige daad, omdat de juridisch medewerkers van SHN dat gebruiken als grondslag voor de vordering benadeelde partij.

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de vereisten voor immateriële schadevergoeding besproken. Daarna volgt in hoofdstuk 3 de regelgeving omtrent de beoordeling en beslissing van de rechter op de vordering benadeelde partij. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de resultaten van de jurisprudentieanalyse toegelicht. In hoofdstuk 5 wordt de centrale vraag beantwoord aan de hand van de beantwoording van de deelvragen. Tot slot worden in hoofdstuk 6 aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 2 – Immateriële schadevergoeding in het strafproces

In de afgelopen jaren is de positie van het slachtoffer in het strafproces versterkt door zijn rechten uit te breiden. Eén van deze rechten betreft de mogelijkheid voor een slachtoffer om zijn schade te verhalen in het strafproces.⁶ Tot op heden staat de ontwikkeling van slachtofferrechten niet stil. Op 27 november 2019 is het wetsvoorstel “uitbreiding slachtofferrechten” door de minister voor Rechtsbescherming ingediend bij de Tweede Kamer. Dit voorstel regelt onder andere de invoering van een verschijningsplicht voor de gedetineerde verdachte van een ernstig zeden- of geweldsmisdrijf.⁷

In dit hoofdstuk worden de vereisten om in aanmerking te komen voor een immateriële schadevergoeding aan de hand van het overzichtsarrest van de Hoge Raad van 28 mei 2019 toegelicht. Eerst wordt echter uitgelegd wie als slachtoffer wordt aangemerkt en op welke wijze hij zijn schade kan verhalen. Vervolgens komen de verschillende soorten immateriële schade aan de hand van de theorie en voorbeelden aan bod.⁸

2.1 Het slachtoffer

Blijkens art. 51a lid 1 onder a Sv is een slachtoffer:

“Degene die als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden. Met het slachtoffer wordt gelijkgesteld de rechtspersoon die als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden.”

2.2 Schade verhalen

Een slachtoffer kan zich, op grond van art. 51f lid 1 Sv, voegen als benadeelde partij in de strafzaak door middel van de vordering benadeelde partij. De wettelijke vereisten om schade te verhalen zijn vastgelegd in art. 51f Sv:

“Degene die rechtstreeks schade heeft geleden door een strafbaar feit, kan zich terzake van zijn vordering tot schadevergoeding als benadeelde partij voegen in het strafproces.”

⁶ Kamerstukken II 2004/05, 30 143, nr. 3; Kamerstukken II 1989/90, 21 345, nr. 3, p.11.

⁷ Kamerstukken II 2019/20, 35249, nr. 2.

⁸ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

Met de aanduiding 'rechtstreeks' wordt de kring van benadeelde partijen beperkt tot de (rechts)personen die zelf zijn getroffen in een belang dat de strafbepaling probeert te beschermen (relativiteitsvereiste). Echter, uit het overzichtsarrest van de Hoge Raad van 28 mei 2019 blijkt dat dit in de jurisprudentie anders wordt aangeduid. De Hoge Raad heeft hierin bepaald dat een benadeelde partij in het strafproces vergoeding kan vorderen, die zij door een strafbaar feit heeft geleden, indien bewezen kan worden dat voldoende verband bestaat tussen het bewezenverklaarde handelen van de verdachte en de schade (causaal verband). Om te bepalen of een zodanig verband bestaat, zijn de concrete omstandigheden van het geval bepalend. Voor het aannemen van dit verband is het niet vereist dat de benadeelde partij getroffen is in een belang dat door de overtreden strafbepaling rechtstreeks wordt beschermd. Hierbij heeft de Hoge Raad het relativiteitsvereiste van art. 361 lid 2 sub b Sv losgelaten.⁹

Een voorbeeld van schade die de benadeelde partij rechtstreeks door het strafbare feit heeft geleden, betrof een geval waarin diegene een vergoeding vorderde van het geld dat door een onbekend gebleven persoon is opgenomen nadat de verdachte de bankpas van de benadeelde partij had gestolen.¹⁰

2.3 Schade

Zoals eerder aangegeven is het vorderen van een schadevergoeding een civielrechtelijk onderdeel in het strafproces. Hierdoor is de vordering benadeelde partij verweven met de regels van het materiële burgerlijk recht. Aan de hand van de onrechtmatige daad (art. 6:162 BW) wordt vastgesteld of een benadeelde partij, op basis van het civiel recht, aanspraak heeft op een schadevergoeding. Een benadeelde partij komt, volgens de regels van het materiële burgerlijk recht, pas in aanmerking voor een schadevergoeding als de geleden schade een gevolg is van de onrechtmatige gedragingen van de verdachte voor zover deze schade op grond van art. 6:98 BW aan de verdachte kan worden toegerekend. Blijkens art. 6:95 jo 6:106 lid 1 BW kan deze schade bestaan uit vermogensschade en ander nadeel.¹¹

⁹ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

¹⁰ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793; HR 29 januari 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD7013.

¹¹ Hartlief e.a. 2018., p. 258 ; Lindenbergh, in: *GS Schadevergoeding*, art. 6:95 BW, aant. 4.2.

2.4 Vermogensschade

Vermogensschade wordt ook wel materiële schade genoemd en omvat blijkens art. 6:96 BW zowel het geleden verlies als de gederfde winst. De Hoge Raad heeft in het overzichtsarrest vastgesteld dat de vermogensschade bestaat uit de daadwerkelijke verandering die het vermogen van de benadeelde partij door het strafbare feit heeft ondergaan. Hierbij is het uitgangspunt dat de vergoeding voor vermogensschade de concreet geleden schade is.¹²

2.5 Ander nadeel

Onder ander nadeel wordt immateriële schade verstaan. De wettelijke grondslag van de immateriële schade is gelegen in art. 6:106 lid 1 BW dat een limitatieve opsomming van gevallen geeft met recht op vergoeding van immateriële schade ten gevolge van een onrechtmatige daad:

- lid a: indien de aansprakelijke persoon het oogmerk had zodanig nadeel toe te brengen;
- lid b: indien de benadeelde lichamelijk letsel heeft opgelopen, in zijn eer of goede naam is geschaad of op andere wijze in zijn persoon is aangetast;
- lid c: indien het nadeel gelegen is in aantasting van de nagedachtenis van een overledene.

In dit onderzoek wordt art. 6:106 lid 1 sub c BW verder niet behandeld, omdat zaken met deze wettelijke grondslag niet bij SHN aan bod komen.

2.5.1 Het oogmerk om zodanig schade toe te brengen

Op grond van art. 6:106 lid 1 sub a BW heeft de benadeelde partij recht op een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding, indien de aansprakelijke persoon het oogmerk had om zodanig nadeel toe te brengen. In die gevallen moet het oogmerk specifiek gericht zijn op het toebrengen van immateriële schade. Hierbij heeft de wetgever voornamelijk gedacht aan vernieling van een zaak van de benadeelde partij met affectiewaarde met als oogmerk daarmee deze benadeelde partij te treffen.¹³ Tevens kan de bepaling worden toegepast bij het opzettelijk frustreren van de verwezenlijking van een ideëel doel door een rechtspersoon.¹⁴

¹² Hartlief e.a. 2018, p. 266; Candido e.a. 2017., p. 133; Hoge Raad 28 mei 2019, ECLI:NL:HR2019:793.

¹³ TM. Parl. Gesch. BW Boek 6, p. 387; Lindenbergh, in: *T&C Burgerlijk Wetboek*, art. 6:106 BW.

¹⁴ Mva II, Parl. Gesch. BW Boek 6, p.380; Lindenbergh, in: *T&C Burgerlijk Wetboek*, art. 6:106 BW.

Voor de beeldvorming wordt verwezen naar het arrest van het hof Arnhem-Leeuwarden in de zaak waarbij de geïntimeerde de appellant langdurig (elf jaar) stelselmatig en anoniem heeft gestalkt met het oogmerk hem emotioneel en geestelijk te raken en hem bang te maken, zodat hij overspannen zou raken en persoonlijk, sociaal en maatschappelijk ernstig zou worden geschaad. Het hof heeft in deze zaak geoordeeld dat appellant recht heeft op een immateriële schadevergoeding, omdat hij een psychiatrisch ziektebeeld heeft ontwikkeld, waardoor is voldaan aan het oogmerk om zodanige schade toe te brengen.¹⁵

Het overzichtsarrest van de Hoge Raad geeft ruimte tot interpretatie van art. 6:106 lid 1 sub a BW, waardoor het onduidelijk is in welke gevallen het oogmerk kan worden vastgesteld.¹⁶

Uit het arrest van het gerechtshof Amsterdam bleek echter dat een “simpele” bedreiging, waaronder de tekst “Ik haal je hoofd eraf!” onvoldoende is om het oogmerk in de zin van art. 6:106 lid 1 sub a BW vast te kunnen stellen.¹⁷ Tevens blijkt in de praktijk dat lid 1 van dit artikel zelden van toepassing is, aangezien het zodanige oogmerk moet worden aangetoond en zelden door een rechter wordt vastgesteld.¹⁸

2.5.2 Aantasting in persoon

Blijkens art. 6:106 lid 1 sub b BW zijn er drie gevallen waarbij de benadeelde partij voor vergoeding van aantasting in persoon in aanmerking komt:

1. Aantasting bij lichamelijk letsel;
2. Aantasting in de eer of goede naam;
3. Aantasting in de persoon op andere wijze.

2.5.2.1 Aantasting bij lichamelijk letsel

Lichamelijk letsel is een op zichzelf staande grond voor een vergoeding van immateriële schade. Het is aannemelijk dat lichamelijk letsel pijn en leed met zich meebrengt, waardoor mag worden aangenomen dat dit immateriële schade oplevert. De wet kent geen ondergrens met betrekking tot de ernst van het letsel, waardoor in beginsel ook gering lichamelijk letsel in aanmerking komt voor een vergoeding. De mate van het letsel kan wel invloed hebben op de omvang van de schadevergoeding, maar zal niet snel leiden tot een volledige afwijzing.¹⁹

¹⁵ Hof Arnhem-Leeuwarden 05 april 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:2723.

¹⁶ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

¹⁷ Gerechtshof Amsterdam 08 maart 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:904.

¹⁸ Tjong Tjin Tai 2017, p. 72-73 ; Duker, *TPWS 2018/92*.

¹⁹ Tjong Tjin Tai 2017, p.72-73; Lindenbergh, in: *T&C Burgerlijk Wetboek*, art. 6:106 BW.

Voor de beeldvorming wordt verwezen naar het arrest van de Hoge Raad waarbij een man tijdens een mishandeling een blauw oog had opgelopen. In deze zaak is geoordeeld dat een blauw oog, dat de eiser had overgehouden aan een mishandeling, voldoende recht geeft op een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding op grond van art. 106 lid 1 onder b BW.²⁰

2.5.2.2 Aantasting in de eer of goede naam

Blijkens art. 6:106 lid 1 sub b BW komt de benadeelde partij voor vergoeding in aanmerking indien hij in zijn eer of goede naam is aangetast. Hierbij gaat het om de aantasting van het gevoel van eigenwaarde en de waardering die mensen bij anderen genieten.²¹

Voor de beeldvorming wordt verwezen naar het arrest van de rechtbank Groningen waarbij de eiser een immateriële schadevergoeding vordert, omdat de gedaagde in een radio-interview heeft aangegeven dat “een mevrouw X” aangifte heeft gedaan van verkrachting door de gedaagde. Uit nader onderzoek bleek echter dat het Openbaar Ministerie destijds niet tot vervolging van de eiser was overgegaan, omdat uit de feiten en omstandigheden was gebleken dat deze de aangifte niet konden dragen. De rechtbank heeft in deze zaak geoordeeld dat sprake was van aantasting van de eer of goede naam van de eiser.²²

2.5.2.3 Aantasting in de persoon op andere wijze

Op grond van art. 6:106 lid 1 sub b BW komt de benadeelde partij in aanmerking voor een vergoeding voor aantasting in de persoon op andere wijze. Blijkens het overzichtsarrest is hier in ieder geval sprake van indien de benadeelde partij geestelijk letsel heeft opgelopen.²³ Degene die zich op deze grond beroept, moet voldoende concrete gegevens aanvoeren waaruit blijkt dat, in verband met de omstandigheden van het voorval, psychische schade is ontstaan. Indien de gegevens onduidelijk zijn, dan dient het psychisch letsel naar objectieve maatstaven te kunnen worden vastgesteld.

Daarnaast kunnen de aard en de ernst van de normschendingen en de gevolgen daarvan voor de benadeelde partij inhouden dat van de bedoelde aantasting in persoon op andere wijze, genoemd in art. 6:106 lid 1 sub b BW, sprake is. Degene die zich hierop beroept, moet echter de aantasting van zijn persoon met concrete gegevens kunnen onderbouwen.

²⁰ HR 29 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW1519.

²¹ Lindenbergh, in *GS schadevergoeding*, art. 6:106 BW, aant. 2.6.1.

²² Rechtbank Groningen 05 december 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9514.

²³ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR2019:793.

Blijkens jurisprudentie is dat slechts anders als de gevolgen van de benadeelde, voortkomend uit de aard en de ernst van de normschending, zo voor de hand liggen dat een aantasting in de persoon kan worden aangenomen.²⁴ Hierbij is de enkele schending van een fundamenteel recht onvoldoende om in aanmerking te komen voor vergoeding op grond van art. 6:106 lid 1 sub b BW.²⁵

2.5.2.3.1 Aantasting in de persoon op andere wijze: geestelijk letsel

De wetgever stelt dat het toebrengen van psychische storingen onder de aantasting van een persoon op andere wijze valt, mits deze storingen zodanig ernstig zijn dat zij een aantasting in de persoon opleveren.²⁶ Degene die zich hierop beroept, moet voldoende concrete gegevens aanvoeren waaruit kan volgen dat in verband met de omstandigheden van het geval een psychische beschadiging is ontstaan. Indien de gegevens onduidelijk zijn, dan dient het geestelijk letsel naar objectieve maatstaven te kunnen worden vastgesteld.²⁷ Blijkens jurisprudentie is het onvoldoende om over geestelijk letsel te spreken als sprake is van meer of minder sterk psychisch onbehagen of zich persoonlijk gekwetst voelen.²⁸

Uit het overzichtsarrest van de Hoge Raad blijkt echter dat indien het bestaan van psychisch letsel niet naar objectieve maatstaven kan worden aangenomen het niet is uitgesloten dat de gevolgen van de benadeelde, de bedoelde aantasting in zijn persoon 'op andere wijze', niet kan worden aangenomen. In dat geval moet degene die zich hierop beroept de aantasting in persoon met concrete gegevens onderbouwen.²⁹ Blijkens jurisprudentie is dat slechts anders indien de aard en de ernst van de normschending met zich meebrengen dat de in het verband relevante nadelige gevolgen voor benadeelde zo voor de hand liggen, dat een aantasting in de persoon kan worden aangenomen.³⁰

Voor de beeldvorming wordt verwezen naar een arrest van de Hoge Raad waarbij immateriële schade op grond van art. 6:106 lid 1 sub b BW aan de benadeelde is toegekend zonder dat sprake was van aantoonbaar geestelijk letsel.³¹

²⁴ HR 15 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:376; HR 9 juli 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO7721 ; HR 18 maart 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR5213.

²⁵ HR 15 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:376 ; Lindenbergh, in *GS schadevergoeding*, art. 6:106 BW, aant. 2.6.1.

²⁶ EV I, Parl. Gesch. BW Boek 6, p.389.

²⁷ HR 09 mei 2003, ECLI:NL:PHR:2003:AF4606 ; HR 19 december 2003, ECLI:NL:HR:2003:AL7053 ; HR 15 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:376.

²⁸ HR 13 januari 1995, ECLI:NL:1995:ZC1608 ; HR 23 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZC2551.

²⁹ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

³⁰ HR 15 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:376; HR 9 juli 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO7721 ; HR 18 maart 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR5213.

³¹ Hoge Raad 9 juli 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO7721.

In deze zaak ging het om twee personen die in hun woning gedurende oudejaarsnacht driemaal belaagd werden door een groep jongeren. Zij hebben die nacht daarover meerdere meldingen bij de politie gedaan, maar hebben vervolgens uren moeten wachten op bijstand en hulp. Hierdoor hebben de bewoners een aantal uren in een zeer bedreigende situatie verkeerd. De Hoge Raad heeft in dit arrest geoordeeld dat het voorval zorgde voor een ernstige schending van de persoonlijke levenssfeer, waardoor het voorval kon worden gekwalificeerd als een aantasting in de persoon. In deze zaak was vaststelling van geestelijk letsel niet nodig.³²

2.5.2.3.2 Aantasting van de persoon: shockschade

Vergoeding op grond van art. 6:106 lid 1 sub b BW kan ook plaatsvinden als door het waarnemen van het strafbare feit of door de directe confrontatie met de ernstige gevolgen daarvan, een hevige emotionele schok bij de benadeelde partij is teweeggebracht waaruit geestelijk letsel voortvloeit. Dit doet zich voornamelijk voor indien degene tot wie de aldus getroffene in een nauwe affectieve relatie staat, bij het tenlastegelegde is gedood of gewond is geraakt.³³

Voor de beeldvorming wordt verwezen naar een arrest van de Hoge Raad waarbij een vijfjarig meisje, terwijl zij op het woonerf voor haar woning fietste, door een achteruitrijdende taxibus werd aangereden. Eén van de achterwielen van de bus reed over haar hoofd, waardoor haar schedel beschadigd raakte en de inhoud daarvan naast het hoofd op de grond kwam te liggen. De moeder van het meisje bevond zich op dat moment in de woning en werd direct door een buurvrouw gewaarschuwd. Toen de moeder naar buiten rende zag zij haar dochter levenloos op de grond. Zij zag op dat moment de schedelinhoud voor braaksel aan. Toen de moeder het hoofd van haar dochter probeerde om te draaien, verdween haar hand vrijwel geheel in de schedel van haar dochter.³⁴

Het voorval heeft ertoe geleid dat de moeder geestelijk letsel heeft opgelopen. Hierbij heeft de Hoge Raad vastgesteld dat sprake is van shockschade indien door het waarnemen van het ten laste gelegde of door de directe confrontatie met de ernstige gevolgen ervan, een hevige schok bij de benadeelde partij wordt teweeggebracht, waaruit geestelijk letsel (in de zin van een psychiatrisch erkend ziektebeeld) voortvloeit.³⁵

³² Hoge Raad 9 juli 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO7721.

³³ Lindenbergh, in: *T&C Burgerlijk Wetboek*, art. 6:106 BW; HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

³⁴ Hoge Raad 22 februari 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5356.

³⁵ Hoge Raad 22 februari 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5356.

2.5.2.3.3 Affectieschade

Verdriet om ernstig en blijvend letsel of overlijden van een naaste wordt onder de limitatieve opsomming van art. 6:106 lid 1 sub BW niet aangemerkt als aantasting van de persoon.³⁶ Echter, door de wetswijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht op 1 januari 2019 is het mogelijk om een vergoeding van affectieschade te vorderen.³⁷ Door deze wetswijziging kunnen de genoemde naasten van slachtoffers in art. 6:107 lid 2 jo 6:108 lid 4 BW een vergoeding van affectieschade vorderen, indien sprake is van overlijden of ernstig en blijvend letsel van het slachtoffer.³⁸

Voor de beeldvorming wordt verwezen naar een uitspraak van de rechtbank Noord-Holland, waarbij een automobilist op 4 juli 2019 is veroordeeld tot het betalen van € 17.500 affectieschade aan de zoon en dochter van de benadeelde die door zijn roekeloze rijgedrag is overleden.³⁹

2.6 Bewijsrecht en stelplicht

Naast het voorgaande dient de benadeelde voor de toewijsbaarheid van de vordering benadeelde partij in het strafproces te voldoen aan de stelplicht en bewijslastverdeling van civiele zaken. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat de bewijs(minimum)regels van het Wetboek van Strafvordering niet gelden, maar dat de regels van stelplicht en bewijslastverdeling in civiele zaken van toepassing zijn.⁴⁰ In het kort houden deze regels in dat de benadeelde (eisende) partij voldoende feiten moet stellen die nodig zijn voor het beoogde rechtsgevolg.⁴¹

Stelplicht en bewijslast zijn twee afzonderlijke begrippen die nauw met elkaar samenhangen. Eén van de algemene wettelijke bepalingen over stelplicht en bewijslastverdeling betreft art. 150 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (hierna: Rv).

Blijkens dit artikel dient de partij die zich beroept op de rechtsgevolgen van de gestelde feiten of rechten de bewijslast daarvan te dragen, tenzij uit enige bijzondere regel of uit de eisen van de redelijkheid en billijkheid een andere verdeling van de bewijslast wordt voorgedragen.⁴²

³⁶ Lindenbergh, in: *T&C Burgerlijk Wetboek*, art. 6:106 BW; HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

³⁷ *Stb.* 2018, 132.

³⁸ Lindenbergh, in: *T&C Burgerlijk Wetboek*, art. 6:106 BW; HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

³⁹ Rechtbank Noord-Holland 04 juli 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:5823.

⁴⁰ HR 14 februari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BU8755; Lindenbergh, in *GS Schadevergoeding*, art. 95 BW, aant. 4.2.

⁴¹ Candido e.a. 2017, p. 92.

⁴² Beenders, in: *T&C Rechtsvordering*, art. 149 Rv; HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793; Boonekamp & Valk 2017, p. 1-2.

In het strafproces heeft deze stelplicht betrekking op de feiten en omstandigheden die niet kunnen worden vastgesteld aan de hand van het strafdossier. Dit geldt in het bijzonder voor die feiten en omstandigheden die bepalend zijn voor de aard en omvang van de gevorderde schade.⁴³

In het geval de verdachte de vordering benadeelde partij niet of niet gemotiveerd betwist, dan gaat de rechter (conform art. 149 Rv) uit van de juistheid van de daaraan ten grondslag gelegde feiten en wordt de vordering in de regel toegekend. Tevens is de rechter gebonden aan wat partijen aanbrengen en mag hij geen feiten aanvullen.⁴⁴

2.7 Deelconclusie

In dit hoofdstuk zijn de vereisten om in aanmerking te komen voor een immateriële schadevergoeding toegelicht. Blijkens art. 51f Sv kan degene die rechtstreeks schade heeft geleden als gevolg van een strafbaar feit een verzoek tot schadevergoeding als benadeelde partij indienen in het strafproces. Om als benadeelde in aanmerking te komen voor een dergelijke vergoeding dient deze partij te voldoen aan een aantal civielrechtelijke regels. Ten eerste dient sprake te zijn van een van de drie gevallen (aantasting bij lichamelijk letsel, aantasting in de eer of goede naam, of aantasting in de persoon op andere wijze) conform art. 6:106 BW. Daarnaast dient de benadeelde te voldoen aan zijn stelplicht en bewijslast, door voldoende feiten te stellen die nodig zijn voor het door hem beoogde rechtsgevolg.

⁴³ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793; Boonekamp & Valk 2017, p. 2-3.

⁴⁴ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793; Felix & Schild, *NJB* 2019/686.

Hoofdstuk 3 – Beoordeling en beslissing

In dit hoofdstuk worden de beoordeling en de beslissing van de rechter op de vordering benadeelde partij toegelicht. Tevens wordt voor de beeldvorming over de beoordeling en beslissing van de rechter een civielrechtelijke en een strafrechtelijke uitspraak besproken.

De rechter doet in een strafzaak uitspraak over de straf, de maatregelen en de vordering benadeelde partij. Deze vordering kan door de rechter (gedeeltelijk) toe- of afgewezen worden. Daarnaast kan de vordering (deels) niet-ontvankelijk worden verklaard. Zoals in het vorige hoofdstuk is besproken dient de rechter, als de verdachte de vordering niet of niet gemotiveerd betwist, uit te gaan van de juistheid van de ten grondslag gelegde feiten en de vordering in de regel volledig toekennen. De strafrechter heeft in de praktijk echter een discretionaire bevoegdheid bij het beoordelen van de vordering, waardoor hij de vrijheid heeft om van de vordering af te wijken.⁴⁵

3.1 Beoordeling vordering benadeelde partij

Voor de beoordeling en beslissing op de vordering benadeelde partij worden de volgende onderwerpen besproken: de onrechtmatige daad, de discretionaire bevoegdheid van de rechter en de mogelijke beslissing van de strafrechter op de vordering.

3.1.1 Onrechtmatige daad

Bij de inhoudelijke beoordeling van de vordering benadeelde partij dient de strafrechter te beoordelen of de verdachte naar civiel recht aansprakelijk is voor de schade die hij door het strafbare feit heeft veroorzaakt. De vordering is gebaseerd op een strafbaar feit dat civielrechtelijk als onrechtmatige daad dient te worden gekwalificeerd. Aan de hand van het leerstuk van de onrechtmatige daad dient de strafrechter de vraag te beoordelen of de benadeelde partij naar burgerlijk recht aanspraak heeft op een schadevergoeding.⁴⁶

De wettelijke grondslag van de onrechtmatige daad bevindt zich in art. 6:162 BW. Volgens dit artikel is degene die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, die hem kan worden toegerekend, verplicht de schade die de ander daardoor lijdt te vergoeden.

⁴⁵ Corstens 2018, p. 930 -935.

⁴⁶ Candido e.a. 2017, p. 118.

Voor de genoemde aansprakelijkheid uit hoofde van een onrechtmatige daad moet aan alle volgende vereisten zijn voldaan:⁴⁷

- 1) De daad is onrechtmatig.
- 2) Deze onrechtmatige daad kan aan de dader worden toegerekend.
- 3) Er dient sprake te zijn van geleden of nog te lijden schade.
- 4) Er moet een causaal verband tussen de schade en de onrechtmatige daad bestaan.

Daarnaast bestaat er geen verplichting tot schadevergoeding indien de geschonden norm niet strekt tot bescherming tegen of van de schade zoals de benadeelde die heeft geleden. Uit paragraaf 2.2 van dit onderzoek is echter gebleken dat de Hoge Raad het vijfde vereiste, neergelegd in art. 361 lid 2 Sv, heeft losgelaten. Hierdoor dient in de praktijk alleen voldaan te zijn aan de vier vereisten uit art. 6:162 BW.⁴⁸

3.1.1.1 Beeldvorming beoordeling leerstuk onrechtmatige daad

Voor de beeldvorming wordt zowel verwezen naar een civielrechtelijke als een strafrechtelijke uitspraak, waaruit blijkt dat het leerstuk van de onrechtmatige daad door de strafrechtelijke en civielrechtelijke rechter op eenzelfde manier wordt toegepast.

In de civielrechtelijke uitspraak van de rechtbank Groningen vordert de eiser een immateriële schadevergoeding, omdat de gedaagde in een radio-interview heeft aangegeven dat “een mevrouw X” aangifte heeft gedaan van verkrachting door de gedaagde.⁴⁹

De rechtbank heeft bij de beoordeling van de schade de voorgaande criteria van art. 6:162 BW toegepast en is van oordeel dat de gedaagde door het geven van het radio-interview ten opzichte van de eiser maatschappelijk onbetamelijk en op die grond onrechtmatig heeft gehandeld. Hierbij is de daad als onrechtmatig beoordeeld.⁵⁰

Daarnaast oordeelt de rechtbank dat de aantasting van de eer en goede naam van de eiser en door hem geleden immateriële schade het gevolg is van de gepleegde onrechtmatige daad. Het is aannemelijk dat de door de eiser gestelde schade zou zijn uitgebleven als de gedaagde het gewraakte interview niet had gegeven.

⁴⁷ Candido e.a. 2017, p. 118 ; Felix & Schild, *NJB* 2019/686.

⁴⁸ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

⁴⁹ Rechtbank Groningen 05 december 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9514.

⁵⁰ Rechtbank Groningen 05 december 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9514.

Hierbij is voldaan aan het causale verband tussen de schade van de benadeelde en de onrechtmatige daad van de verdachte. Door het vaststellen van dit verband heeft de rechtbank mede bepaald dat sprake is van schade.⁵¹

Met betrekking tot de vraag of de onrechtmatige daad aan de gedaagde kan worden toegerekend is de rechtbank van oordeel dat dit het geval is. Zij is aansprakelijk voor mogelijk door de eiser geleden schade als gevolg van het gegeven radio-interview. De rechtbank heeft hierbij rekening gehouden met het feit dat de gedaagde zelf heeft besloten in te gaan op en uiting te geven aan het interview en de publiciteit op te zoeken. Daarnaast had de gedaagde, gelet op haar maatschappelijke en politieke positie ten tijde van het interview, zich de schadelijke gevolgen voor de eiser – verbonden aan het in de openbaarheid brengen van de aangifte – moeten realiseren.⁵²

In de strafrechtelijke uitspraak van het gerechtshof Amsterdam heeft de verdachte de conductrice van de NS, die enkel haar werk deed, in haar eer en goede naam aangetast en haar gezag als ambtsdrager ondermijnd door haar de woorden toe te voegen: “met je kankerbek”.⁵³

De daad, belediging, is door de bewezenverklaring wettig en overtuigd bewezen, beoordeeld als onrechtmatig en aan de verdachte toegerekend.⁵⁴

Uit de vordering benadeelde partij blijkt dat de benadeelde schade heeft opgelopen.⁵⁵

Uit het onderzoek ter terechtzitting is voldoende gebleken dat de benadeelde als gevolg van de belediging rechtstreeks schade heeft opgelopen, waardoor het causale verband daartussen is vastgesteld.⁵⁶

⁵¹ Rechtbank Groningen 05 december 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9514.

⁵² Rechtbank Groningen 05 december 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9514.

⁵³ Gerechtshof Amsterdam 28 januari 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:169.

⁵⁴ Gerechtshof Amsterdam 28 januari 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:169.

⁵⁵ Gerechtshof Amsterdam 28 januari 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:169.

⁵⁶ Gerechtshof Amsterdam 28 januari 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:169.

3.1.2 Discretionaire bevoegdheid

Bij de begroting van de schadevergoeding heeft de rechter een discretionaire bevoegdheid. De rechter mag de schade begroten op de wijze die het meest met de aard ervan in overeenstemming is. Als de omvang van de schade niet nauwkeurig kan worden vastgesteld, dan heeft de rechter conform art. 6:97 BW de bevoegdheid om deze omvang te schatten (schattingsbevoegdheid). De rechter dient dan echter in de motivering daarvan zoveel mogelijk aan te sluiten bij de vaststaande feiten.⁵⁷

Conform art. 6:106 BW dient de immateriële schadevergoeding naar billijkheid te worden vastgesteld. Hierbij moet de rechter alle omstandigheden van het voorval, waaronder de aard van de aansprakelijkheid en de ernst van het verwijt, in acht nemen. Indien sprake is van letselschade, dan dient de rechter de aard van het letsel, de ernst van het letsel, de verwachting ten aanzien van het herstel en de leeftijd van het slachtoffer in acht te nemen. Daarnaast dient de rechter bij de begroting van de schade te letten op de bedragen die door Nederlandse rechters in vergelijkbare gevallen zijn toegekend.⁵⁸

3.1.2.1 Beeldvorming begroting van de schadevergoeding

Voor de beeldvorming wordt zowel verwezen naar een civielrechtelijke als een strafrechtelijke uitspraak, waaruit blijkt dat de begroting van de schadevergoeding conform art. 6:106 BW door de strafrechtelijke en civielrechtelijke rechter op eenzelfde manier wordt beoordeeld.

Voor dit voorbeeld wordt verwezen naar de eerdergenoemde civielrechtelijke uitspraak van de rechtbank Groningen. Zoals hiervoor aangegeven dient de rechter bij de omvang van de vergoeding van immateriële schade rekening te houden met alle omstandigheden van het geval en acht te slaan op eerdere rechtelijke uitspraken in vergelijkbare gevallen.⁵⁹

⁵⁷ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793; Candido e.a. 2017, p. 135; Lindenberg, in: *T&C Burgerlijk Wetboek*, art. 6:97 BW.

⁵⁸ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793; HR 27 april 2001, ECLI:NL:HR:2001:AB1337; Candido e.a. 2017, p. 151.

⁵⁹ Rechtbank Groningen 05 december 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9514.

In dit geval is in debat of de onderhavige kwestie is te vergelijken met twee uitspraken van het gerechtshof Leeuwarden van 26 januari 2005 en de rechtbank Arnhem van 1 april 1999 die door de eiser als vergelijkbare jurisprudentie zijn aangeleverd. De rechtbank is van oordeel dat de uitspraak van de rechtbank Arnhem in zeker opzicht vergelijkbaar is met de onderhavige casus.⁶⁰

Rekening houdend met de omstandigheden van dit geval, met name met de maatschappelijke en politieke situatie van zowel de eiser als van de gedaagde en met de wijze waarop de gedaagde jegens de eiser de beschuldiging heeft geuit is in dit geval een bedrag van € 25.000,- aan immateriële schadevergoeding redelijk en billijk.⁶¹

Voor dit strafrechtelijk voorbeeld wordt verwezen naar de eerdergenoemde uitspraak van het gerechtshof Amsterdam. Het hof heeft op de voet van het bepaalde in artikel 6:106 BW de omvang van de immateriële schade geschat op € 100,00, gelet op het grievende karakter van de belediging als ook op de vergoedingen die in soortgelijke gevallen zijn toegekend.⁶²

3.1.3 Beslissing

De strafrechter heeft in zijn beslissing de vrijheid om een gedeeltelijk inhoudelijke beslissing over de vordering te nemen, in de vorm van een toe-of afwijzing van het ene deel en het niet-ontvankelijk verklaren van het andere deel.

Door een dergelijke splitsing van de vordering kan de strafrechter besluiten om alleen het deel van de vordering te beoordelen dat geen onevenredige belasting van het strafgeding oplevert. Door deze splitsing is het voor de benadeelde partij mogelijk om het resterende deel van zijn vordering aan de burgerlijke rechter voor te leggen.⁶³

De vordering heeft pas kans op toewijzing als de immateriële schade onder een van de categorieën van art. 6:106 BW valt en voldaan is aan het bewijsrecht en de stelplicht. Wanneer de benadeelde partij naar het oordeel van de rechter op grond van art. 333 Sv niet-ontvankelijk is, dan kan hij zonder nadere behandeling de vordering niet-ontvankelijk verklaren.⁶⁴

⁶⁰ Gerechtshof Leeuwarden 26 januari 2005, ECLI:NL:GHLEE:2005:AS4032; Rechtbank Arnhem 01 april 1999, ECLI:NL:RBARN:1999:AA1017.

⁶¹ Rechtbank Groningen 05 december 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9514.

⁶² Gerechtshof Amsterdam 28 januari 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:169.

⁶³ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793 ; HR 19 maart 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD8963.

⁶⁴ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

Indien de rechter de vordering niet-ontvankelijk verklaart, dan staat de weg naar de civiele rechter voor de benadeelde partij nog open, aangezien de eerste rechter geen inhoudelijke beslissing over de vordering heeft genomen. Zoals eerder aangegeven kan de rechter een (gedeeltelijke) niet-ontvankelijkheid uitspreken, indien hij vindt dat de behandeling van de vordering een onevenredige belasting van het strafgeding oplevert. In dat geval dient de rechter conform art. 361 lid 3 Sv expliciet in het vonnis te vermelden dat de benadeelde partij de (resterende) vordering aan de burgerlijke rechter kan voorleggen.⁶⁵

Indien de rechter de vordering afwijst, dan kan de benadeelde partij zich met zijn vordering niet meer wenden tot de civiele rechter. De vordering is dan namelijk reeds inhoudelijk door een strafrechter beoordeeld. Indien de benadeelde partij een dergelijke vordering aan de civiele rechter voorlegt, dan kan de verdachte zich op grond van art. 236 Rv beroepen op een in gezag van gewijsde gedaan vonnis. Het gezag van gewijsde gaat om de bindende kracht van vonnissen uit een andere gerechtelijke procedure die partijen hebben gevoerd, in dit geval de strafrechtelijke procedure van de benadeelde en de verdachte.⁶⁶

3.2 Deelconclusie

Bij de beoordeling van de vordering benadeelde partij dient de rechter te beoordelen of de verdachte naar civiel recht aansprakelijk is voor de schade die hij door het strafbare feit heeft veroorzaakt. De rechter beoordeelt deze vraag aan de hand van de volgende vier vereisten: de daad is onrechtmatig, deze daad kan aan de dader worden toegerekend, er dient sprake te zijn van geleden of nog te lijden schade en er moet een causaal verband bestaan tussen de schade en de onrechtmatige daad, gelegen in art. 6:162 BW. Daarnaast heeft de rechter bij het begroten van de schade een discretionaire bevoegdheid, waardoor hij in de praktijk de vrijheid heeft om af te wijken van de vordering.

Bij de beslissing van de vordering benadeelde partij doet de rechter uitspraak over de straf, maatregelen en vordering benadeelde partij. Hierbij kan de vordering (gedeeltelijk) worden toe- of afgewezen. Tevens kan hij de vordering (deels) niet-ontvankelijk verklaren.

⁶⁵ Corstens 2018, p. 930 -935.

⁶⁶ Corstens 2018, p. 930 -935 ; HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

Hoofdstuk 4 – Resultaten

In dit hoofdstuk worden de beoordeling en beslissing van de rechter op de (immateriële) schade van de benadeelde, eiser, of appellante bij strafrechtelijke en civielrechtelijke uitspraken geanalyseerd. Aan de hand van deze jurisprudentieanalyse worden de verschillen en overeenkomsten tussen de beoordeling en beslissing van de strafrechter en civiele rechter uiteengezet om na te gaan of een civielrechtelijke uitspraak bruikbaar is ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. De analyse is uitgevoerd aan de hand van een korte situatieschets en gegevens als het strafbare feit, het soort letsel, de aangeleverde stukken door de benadeelde, de gevorderde en toegewezen schadevergoeding, het verweer van de tegenpartij en het oordeel van de rechter over de schadevergoeding.'

Eerst worden de resultaten van de strafrechtelijke en vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak per strafbaar feit besproken. Vervolgens worden deze met elkaar vergeleken. Tot slot wordt in de conclusie per strafbaar feit aangegeven of de civielrechtelijke uitspraak bruikbaar is ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade.

Momenteel gebruiken de juridisch medewerkers van SHN voornamelijk strafrechtelijke uitspraken ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. In de praktijk blijkt echter dat de motivering van de beoordeling van en beslissing over de vordering benadeelde partij door strafrechters summier is. Hierdoor is het voor de medewerkers van SHN onduidelijk wat precies de reden is voor het matigen, niet-ontvankelijk verklaren of toe- of afwijzen van de immateriële schade.

De motivering van de rechter omtrent het matigen, niet-ontvankelijk verklaren en toe- of afwijzen van de immateriële schade blijkt in civielrechtelijke uitspraken uitgebreider. Om te analyseren of het gebruik daarvan, in plaats van strafrechtelijke uitspraken, een optie kan zijn om matiging te voorkomen, worden zowel strafrechtelijke als civielrechtelijke uitspraken geanalyseerd in dit hoofdstuk.

Voor de jurisprudentieanalyse zijn twintig strafrechtelijke zaken onderzocht. Dit betreft zaken waarbij de medewerkers moeite hadden om een vergelijkbare uitspraak te vinden ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade.

Bij deze twintig zaken is gezocht naar vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken. Bij zeven van deze twintig strafrechtelijke zaken zijn elf vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken gevonden.

De strafrechtelijke en civielrechtelijke uitspraken zijn onderverdeeld op basis van het strafbare feit om ze met elkaar te kunnen vergelijken.

Een overzicht van de uitspraken is terug te vinden in de literatuurlijst. Ter verduidelijking wordt verwezen naar een schematische weergave van de jurisprudentieanalyse in bijlagen 1a en 1b.

4.1 Jurisprudentieanalyse

In deze paragraaf worden de resultaten oplopend van het strafbare feit besproken.

4.1.1 Strafbbaar feit: openlijk in vereniging geweld plegen

In twee van de achttien uitspraken ging het om uitspraken waarbij sprake was van openlijk in vereniging geweld plegen, neergelegd in art. 141 Sr. Het gaat om de strafrechtelijke uitspraak 1 en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak 8.⁶⁷

4.1.1.1 Strafrechtelijke uitspraak

In uitspraak 1 hebben de verdachten met een steen tegen het been van de benadeelde gegooid, waardoor hij ten val kwam. Eenmaal op de grond hebben de verdachten meermaals met knuppels in de richting van en tegen het hoofd, de armen, de knieën, de benen en het bovenlichaam van de benadeelde geslagen. In de uitspraak is een bedrag van €1.400,- aan immateriële schade gevorderd en dit bedrag is volledig toegewezen.⁶⁸

In uitspraak 1 worden de stukken die de benadeelde heeft aangeleverd in het strafproces niet vermeld. Er wordt echter van uitgegaan dat de benadeelde gebruik heeft gemaakt van het formulier “vordering benadeelde partij”, omdat hij anders geen schadevergoeding kon vorderen. Ook worden de verschillende typen letsel verder dan een gebroken arm niet gespecificeerd. De vordering wordt door de tegenpartij niet betwist. Daarnaast is de motivering van de rechter over de immateriële schadevergoeding summier: hij oordeelt dat het aannemelijk is dat de benadeelde door het strafbare feit immateriële schade heeft opgelopen.⁶⁹

⁶⁷ Gerechtshof 29 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1627; Rechtbank Rotterdam 28 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9660.

⁶⁸ Gerechtshof 29 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1627.

⁶⁹ Gerechtshof 29 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1627.

4.1.1.2 Civielrechtelijke uitspraak

In uitspraak 8 is de eiser door een van de gedaagden geduwd, waarna hij door hen is geschopt en geslagen. In de uitspraak is een bedrag van € 1.500,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 1.250,- toegewezen.⁷⁰

In uitspraak 8 staan de door de eiser aangeleverde stukken met daarbij een korte samenvatting wat in het betreffende stuk staat vermeld. Het gaat om een letselbeschrijving van een arts waaruit blijkt wat het fysieke letsel van de eiser was, een brief van de psycholoog over de EMDR-behandelingen en vergelijkbare jurisprudentie. Daarnaast worden zowel het fysieke als het psychische letsel gespecificeerd. Ook wordt het verweer van de tegenpartij op de schade genoemd. Dit betrof het verweer van de aansprakelijkheid van de gedaagde en de wond van de eiser die niet leidt tot een blijvend zichtbaar litteken. Het oordeel van de rechter had betrekking op de twee verweren van de gedaagde: hij oordeelde dat de gedaagde aansprakelijk is voor de schade en in dit geval geen sprake is van een blijvend zichtbaar litteken. Wel was sprake van psychische klachten, waarvoor behandeling noodzakelijk was. Gelet op de omstandigheden, namelijk het fysieke en psychische letsel, vindt de rechter een bedrag van € 1.250,- passend.⁷¹

4.1.1.3 Vergelijking

In beide uitspraken is de benadeelde (eiser) door de verdachten (gedaagden) geslagen, maar is de benadeelde bij de strafrechtelijke uitspraak 1 met een voorwerp geslagen. In deze uitspraak is de toegewezen immateriële schadevergoeding hoger dan in de civielrechtelijke uitspraak. In beide uitspraken is het fysieke letsel gespecificeerd, maar in de civielrechtelijke uitspraak 8 is ook sprake van psychisch letsel. Daarnaast worden alleen in de laatstgenoemde uitspraak de door de eiser aangeleverde stukken vermeld. In de civielrechtelijke uitspraak wordt het verweer van de tegenpartij vermeld, maar in de strafrechtelijke uitspraak wordt de vordering van de benadeelde partij niet betwist. Verder geeft de rechter in zijn oordeel in de strafrechtelijke uitspraak de omvang van de immateriële schadevergoeding niet gemotiveerd weer. In de civielrechtelijke uitspraak geeft de rechter in zijn oordeel wel gemotiveerd aan dat het verweer van de tegenpartij wordt verworpen en op welke omstandigheden de rechter de nadruk heeft gelegd met betrekking tot de omvang van de immateriële schadevergoeding.⁷²

⁷⁰ Rechtbank Rotterdam 28 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9660.

⁷¹ Rechtbank Rotterdam 28 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9660.

⁷² Gerechtshof 29 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1627; Rechtbank Rotterdam 28 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9660.

Uit het voorgaande blijkt dat, met betrekking tot het strafbare feit “openlijk in vereniging geweld plegen”, in de civielrechtelijke uitspraak 8 de beslissing van de rechter op de omvang van de schadevergoeding meer gemotiveerd is dan in de strafrechtelijke uitspraak 1.⁷³

4.1.2 Strafbaar feit: poging doodslag

In twee van de achttien uitspraken ging het om uitspraken waarbij sprake was van poging doodslag, neergelegd in art. 287 jo 45 Sr. Het gaat om de strafrechtelijke uitspraak 2 en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak 9.⁷⁴

4.1.2.1 Strafrechtelijke uitspraak

In uitspraak 2 heeft de verdachte met opzet een glas op of tegen het oor en de hals van de benadeelde geslagen.⁷⁵ In uitspraak 2 is een bedrag van € 2.450,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 1.500,- toegewezen.⁷⁶

In uitspraak 2 wordt het fysieke letsel aan het oor en de hals met het aantal hechtingen vermeld. Tevens wordt de vergelijkbare uitspraak uit de ANWB Smartengeldboek vermeld ter onderbouwing van de omvang van de schade van de benadeelde. Ook wordt het verweer van de tegenpartij vermeld. Het verweer betreft een afwijzing van de schadevergoeding vanwege een bepleite vrijspraak van de verdachte. Tevens zou de uitspraak waarnaar de benadeelde verwijst niet vergelijkbaar zijn. De rechter gaat in zijn beslissing en beoordeling van de vordering echter niet verder in op het verweer van de tegenpartij op de schade. De rechtbank is van oordeel dat op grond van de bewijsmiddelen voldoende is vast komen te staan dat de benadeelde rechtstreeks schade heeft geleden en vindt – gelet op de aard van het feit en de impact die dit op benadeelde heeft gehad – dat het bedrag van € 1.500,- billijk is.⁷⁷

4.1.2.2 Civielrechtelijke uitspraak

In uitspraak 9 is de eiser door de gedaagde met een glas op zijn hoofd geslagen. In de uitspraak is een bedrag van € 2.500,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 750,- toegewezen.⁷⁸

⁷³ Gerechtshof 29 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1627; Rechtbank Rotterdam 28 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9660.

⁷⁴ Rechtbank Gelderland 23 juni 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:4115; Rechtbank Noord-Nederland 29 oktober 2013, ECLI:RBNNE:2013:6475.

⁷⁵ Rechtbank Gelderland 23 juni 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:4115.

⁷⁶ Rechtbank Gelderland 23 juni 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:4115.

⁷⁷ Rechtbank Gelderland 23 juni 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:4115.

⁷⁸ Rechtbank Noord-Nederland 29 oktober 2013, ECLI:RBNNE:2013:6475.

In uitspraak 9 wordt het fysieke letsel niet verder gespecificeerd dan snijwonden in de nek en het gezicht van de eiser. Daarnaast worden de aangeleverde stukken met betrekking tot de immateriële schade niet vermeld. Wel wordt het verweer van de tegenpartij vermeld: de gedaagde ontkent de eiser te hebben geslagen met een glas, de getuigenverklaring van de getuige is onbetrouwbaar, een causaal verband ontbreekt en de gedaagde beroept zich op de eigen schuld van de eiser. De rechter heeft de verweren van de tegenpartij gemotiveerd afgewezen. De rechter acht een bedrag van € 750,- redelijk, rekening houdend met de aard van de mishandeling en de gevolgen daarvan voor de eiser, waaronder een vermoedelijk blijvend litteken in de nek en de medische behandelingen die hij heeft ondergaan. Tevens heeft de rechter rekening gehouden met de vergoeding in vergelijkbare zaken.⁷⁹

4.1.2.3 Vergelijking

In beide uitspraken is de benadeelde (eiser) door verdachte (gedaagde) met een glas geraakt. In de strafrechtelijke uitspraak is de toegewezen immateriële schadevergoeding hoger dan in de civielrechtelijke uitspraak. In beide uitspraken wordt het verweer van de tegenpartij vermeld, maar alleen de civiele rechter geeft in zijn oordeel gemotiveerd antwoord op het verweer van de verdachte op de schade. Daarnaast worden alleen in de strafrechtelijke uitspraak 2 de door de benadeelde aangeleverde stukken genoemd. Tevens wordt alleen in de strafrechtelijke uitspraak het letsel van de benadeelde gespecificeerd. Tot slot wordt het oordeel van de rechter op de omvang van de schade in beide uitspraken gemotiveerd.⁸⁰

Uit het voorgaande blijkt dat met betrekking tot het strafbare feit “poging doodslag” de beoordeling en de beslissing van de rechter op de schadevergoeding in de strafrechtelijke uitspraak 2 meer gemotiveerd is dan in de civielrechtelijke uitspraak 9.⁸¹

⁷⁹ Rechtbank Noord-Nederland 29 oktober 2013, ECLI:RBNNE:2013:6475.

⁸⁰ Rechtbank Gelderland 23 juni 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:4115; Rechtbank Noord-Nederland 29 oktober 2013, ECLI:RBNNE:2013:6475.

⁸¹ Rechtbank Gelderland 23 juni 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:4115; Rechtbank Noord-Nederland 29 oktober 2013, ECLI:RBNNE:2013:6475.

4.1.3 Strafbaar feit: mishandeling

In acht van de achttien uitspraken ging het om zaken waarbij sprake was van mishandeling, neergelegd in art. 300 Sr. Het gaat om de strafrechtelijke uitspraak 3 en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken 13 en 14. Daarnaast betreft het de strafrechtelijke uitspraak 4 en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken 10 en 11. Tot slot gaat het om de strafrechtelijke uitspraak 5 en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak 12.⁸²

4.1.3.1 Strafrechtelijke uitspraken

In uitspraak 3 is de benadeelde door de verdachte in zijn gezicht geslagen. In uitspraak 3 is een bedrag van € 1.134,- aan immateriële schade toegewezen, maar het gevorderd bedrag wordt niet genoemd.⁸³

In uitspraak 3 is alleen sprake van fysiek letsel, namelijk een gebroken neus, waarbij mogelijk sprake is van permanente scheefstand. In uitspraak 3 worden de door de benadeelde aangeleverde stukken niet vermeld. Er wordt echter van uitgegaan dat de benadeelde gebruik heeft gemaakt van de vordering benadeelde partij, omdat dit formulier verplicht is om schade te kunnen verhalen in het strafproces. Tevens wordt het verweer van de tegenpartij niet vermeld, waardoor het onduidelijk is of deze verweer had op de schade. Daarnaast acht de rechter – rekening houdend met de pijn en noodzakelijke medische behandeling – het bedrag aan immateriële schadevergoeding billijk.⁸⁴

In uitspraak 4 is de benadeelde meerdere malen door de verdachte geslagen of gestompt tegen het linkeroor en het hoofd. Hier is een bedrag van € 350,- gevorderd en volledig toegewezen.⁸⁵

⁸² Gerechtshof Den Bosch 09 december 1999, ANWB Smartengeldgids nummer 847; Rechtbank Amsterdam 07 november 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:8325; Rechtbank Amsterdam 22 juni 2010, ECLI:RBAMS:2010:BM8911; Rechtbank Middelburg 06 juni 2012, ECLI:NL:RBMID:2012:BY0663; Gerechtshof 's-Hertogenbosch 24 april 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:1753; Rechtbank Limburg 28 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2821; Rechtbank Den Haag 01 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9474.

⁸³ Gerechtshof Den Bosch 09 december 1999, ANWB Smartengeldgids nummer 847.

⁸⁴ Gerechtshof Den Bosch 09 december 1999, ANWB Smartengeldgids nummer 847.

⁸⁵ Rechtbank Amsterdam 07 november 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:8325.

In uitspraak 4 is alleen sprake van fysiek letsel, namelijk een kneuzing van de hals en pols en twee wonden in de hals en onder de kin. In uitspraak 4 worden de door de benadeelde aangeleverde stukken niet vermeld. Er wordt echter van uitgegaan dat de benadeelde gebruik heeft gemaakt van de vordering benadeelde partij, omdat dit formulier verplicht is om schade te kunnen verhalen in het strafproces. In uitspraak 4 wordt het verweer van de tegenpartij op de vordering vermeld. Dit verweer houdt in dat het letsel is ontstaan door de val en niet door de verdachte. Daarnaast geeft de rechter in zijn oordeel geen antwoord op het verweer van de tegenpartij, maar acht hij – rekening houdend met de omstandigheden en soortgelijke zaken – het bedrag aan immateriële schadevergoeding billijk.⁸⁶

In uitspraak 5 is de benadeelde door de verdachte met kracht bij haar keel gepakt en vastgehouden. Hier is een bedrag van € 1.750,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 750,- toegewezen.⁸⁷

In uitspraak 5 wordt het fysieke letsel aan hals en pols gespecificeerd. Tevens wordt in de uitspraak vermeld dat de benadeelde een vergelijkbare uitspraak heeft aangeleverd, maar wordt het ECLI-nummer niet vermeld. Daarnaast wordt het verweer van de tegenpartij op de vordering, waarvan de bijgevoegde jurisprudentie niet vergelijkbaar is met de huidige zaak, vermeld. De rechtbank gaat in zijn beslissing en beoordeling op de vordering niet verder in op het verweer van de tegenpartij op de schade. De rechtbank is van oordeel dat een bedrag van € 750,- billijk is. Daarbij heeft de rechter aangegeven dat dit bedrag hoger ligt in vergelijking met vergelijkbare zaken, aangezien het slachtoffer er daadwerkelijk van uitging dat de verdachte haar wilde doden.⁸⁸

4.1.3.2 Civielrechtelijke uitspraken

In uitspraken 13 en 14 is de eiser door de gedaagde geslagen. In uitspraak 13 is een bedrag van € 3.367,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 750,- toegewezen. In uitspraak 14 is een bedrag van € 2.500,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 500,- toegewezen.⁸⁹

⁸⁶ Rechtbank Amsterdam 07 november 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:8325.

⁸⁷ Rechtbank Den Haag 28 maart 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:3498.

⁸⁸ Rechtbank Den Haag 28 maart 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:3498.

⁸⁹ Rechtbank Limburg 28 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2821; Rechtbank Den Haag 01 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9474.

In beide uitspraken is sprake van fysiek en psychisch letsel. In uitspraak 13 is sprake van een gebroken neus, een wond aan de binnenkant van de lip, pijnklachten in de nek en schouders, en een angststoornis. In uitspraak 14 ging het onder andere om een hematoom boven het oor en op de arm, hoofdpijn, neklachten, duizeligheid en PTSS. In beide uitspraken worden de door de eiser aangeleverde stukken vermeld, onder andere een geneeskundige verklaring, vergelijkbare jurisprudentie, een behandelplan en een eindbrief van de psycholoog. Tevens wordt in beide uitspraken het verweer van de tegenpartij op de schade vermeld. In uitspraak 13 betreft het verweer dat sprake zou zijn van medeschuld van de eiser, het schadebedrag te hoog is en de angststoornis niet is gebleken. In uitspraak 14 betreft het verweer dat de gedaagde betwist dat de eiser aan PTSS lijdt en zich heeft beroepen op medeschuld van de eiser. In beide uitspraken geeft de rechter in zijn oordeel gemotiveerd antwoord op het verweer van de tegenpartij en heeft hij in zijn oordeel over de omvang van de immateriële schade de omstandigheden van het voorval en de bedragen die in vergelijkbare uitspraken in Nederland worden toegewezen in acht genomen. Met de omstandigheden wordt in uitspraak 13 bedoeld de aard, ernst en duur van het letsel, de pijn, de intensiteit van het verdriet en de gederfde levensvreugde en de gevolgen daarvan voor de betrokkene. In uitspraak 14 wordt met de omstandigheden bedoeld het fysieke en psychische letsel van de eiser.⁹⁰

In uitspraken 10 en 11 is de eiser door de gedaagde geslagen en/of geschopt. In uitspraak 10 is een bedrag van € 1.500,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 500,- toegewezen. In uitspraak 11 is een bedrag van € 5.000,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 400,- toegewezen.⁹¹

⁹⁰ Rechtbank Limburg 28 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2821; Rechtbank Den Haag 01 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9474.

⁹¹ Rechtbank Amsterdam 22 juni 2010, ECLI:RBAMS:2010:BM8911; Rechtbank Middelburg 06 juni 2012, ECLI:NL:RBMID:2012:BY0663.

In uitspraken 10 en 11 is alleen sprake van fysiek letsel dat in beide uitspraken is gespecificeerd. Het gaat in uitspraak 10 over gebitsletsel en een bloedende neus en mond. In uitspraak 11 betreft het fysieke letsel zwellingen in het gezicht, nek- en hoofdpijn, verminderd zicht en wonden aan pols en duim. Tevens wordt het fysieke letsel in uitspraak 11 gespecificeerd door het aangeleverde stuk “het onderzoeksverslag”. In beide uitspraken wordt het verweer van de tegenpartij genoemd. In uitspraak 11 betreft het verweer de eigen schuld van de eiser. In uitspraak 10 beroepen de gedaagden zich op noodweer(exces), omdat de eiser uitlokkend gedrag had vertoond. Tevens betwisten de gedaagden in uitspraak 11 de gestelde schade, omdat recente medische informatie ontbreekt. Bij beide uitspraken geeft de rechter in zijn oordeel gemotiveerd antwoord op het verweer van de tegenpartij. Tot slot heeft de rechter in zijn oordeel over de omvang van de immateriële schade gelet op de omstandigheden van het voorval. Hiermee wordt in uitspraak 10 bedoeld het gebitsletsel waarbij ervan uitgegaan wordt dat de voortanden blijven en niet getrokken hoeven worden. In uitspraak 11 gaat het om de omstandigheden genoemd in het onderzoeksverslag en de schadebedragen die bij soortgelijke zaken worden toegekend.⁹²

In uitspraak 12 is de appellante door de geïntimeerde met kracht geduwd en heeft hij haar met zijn handen bij haar keel, nek en armen vastgepakt en met kracht meerdere kopstoten tegen haar hoofd gegeven. In uitspraak 12 is een bedrag van € 6.000,- aan immateriële schade gevorderd en een bedrag van € 1.500,- toegewezen.⁹³

⁹² Rechtbank Amsterdam 22 juni 2010, ECLI:RBAMS:2010:BM8911; Rechtbank Middelburg 06 juni 2012, ECLI:NL:RBMID:2012:BY0663.

⁹³ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 24 april 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:1753.

In uitspraak 12 worden de door de eiser aangeleverde stukken vermeld met daarbij een korte samenvatting wat in het stuk staat. Het gaat om een verklaring van de huisarts en enkele verwijzingen naar vergelijkbare jurisprudentie in de ANWB Smartengeldboek. Door de verklaring van de huisarts wordt het fysieke en psychische letsel gespecificeerd. Het gaat om letsel aan het gezicht, de keel en armen, toenemende angstklachten en hyperventilatie. Daarnaast wordt het verweer van de tegenpartij op de schade vermeld. Dit hield in dat de huisarts zijn diagnose heeft gebaseerd op een brief van het ziekenhuis en de geïntimeerde twijfelt aan de diagnose van de huisarts. De rechter geeft in zijn oordeel gemotiveerd antwoord op het verweer van de tegenpartij. Tot slot heeft de rechter in zijn oordeel over de omvang van de immateriële schade gelet op de omstandigheden van het voorval. Hiermee wordt bedoeld de pijn die de appellante heeft ondervonden, het letsel in haar gezicht, aan haar keel en armen, en het geruime tijd last hebben van angstklachten. Appellante was op dat moment twintig weken zwanger en het voorval vond plaats in haar eigen woning.⁹⁴

4.1.3.3 Vergelijking

In de uitspraken 3, 13 en 14 is de benadeelde (eiser) geslagen door de verdachte (gedaagde). In de strafrechtelijke uitspraak is de toegewezen immateriële schadevergoeding hoger dan in de civielrechtelijke uitspraken. In alle drie uitspraken is sprake van fysiek letsel dat in de uitspraken worden gespecificeerd. Bovendien is in de civielrechtelijke uitspraken 13 en 14 sprake van psychisch letsel. Verder worden alleen in deze beide uitspraken de door de eiser aangeleverde stukken vermeld evenals het verweer van de tegenpartij op de schade. Ook is alleen in de civielrechtelijke uitspraken 13 en 14 het oordeel van de rechter op de omvang van de immateriële schadevergoeding gemotiveerd.⁹⁵

⁹⁴ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 24 april 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:1753.

⁹⁵ Gerechtshof Den Bosch 09 december 1999, ANWB Smartengeldgids nummer 847; Rechtbank Limburg 28 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2821; Rechtbank Den Haag 01 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9474.

In de uitspraken 4, 10 en 11 is de benadeelde (eiser) door de verdachte (gedaagde) geslagen en/of geschopt. In de civielrechtelijke uitspraak is de toegewezen immateriële schadevergoeding hoger dan in de strafrechtelijke uitspraken. In alle drie uitspraken is sprake van fysiek letsel, maar dat wordt alleen in de civielrechtelijke uitspraken gespecificeerd. Alleen in de civielrechtelijke uitspraak 11 worden de door de eiser aangeleverde stukken vermeld. In alle drie uitspraken wordt het verweer van de tegenpartij vermeld. In de civielrechtelijke uitspraken 10 en 11 geeft de rechter in zijn oordeel echter gemotiveerd antwoord op de verweren van de tegenpartij en is de omvang van de immateriële schadevergoeding gemotiveerd.⁹⁶

In uitspraken 5 en 12 is de benadeelde (appellante) door de verdachte (geïntimeerde) bij de keel vastgepakt. In de civielrechtelijke uitspraak is de toegewezen immateriële schadevergoeding hoger dan in de strafrechtelijke uitspraak. Daarnaast heeft de geïntimeerde bij de appellante in uitspraak 12 ook meerdere kopstoten tegen het hoofd gegeven. In beide uitspraken wordt het fysieke letsel gespecificeerd, maar alleen bij uitspraak 12 gebeurt dat door middel van een door de appellante aangeleverd stuk. In uitspraak 5 wordt alleen vermeld dat de benadeelde verwijst naar vergelijkbare jurisprudentie. In beide zaken wordt het verweer van de tegenpartij genoemd, maar de rechter gaat alleen in de civielrechtelijke uitspraak 12 in op het verweer van de tegenpartij. In beide uitspraken geeft de rechter in zijn oordeel de onderbouwing van de toegekende immateriële schadevergoeding gemotiveerd weer.⁹⁷

Uit de voorgaande uitspraken blijkt dat met betrekking tot het strafbare feit “mishandeling” bij de civielrechtelijke uitspraken 10, 11, 13 en 14 het oordeel van de rechter op de omvang van de schade en het verweer van de tegenpartij meer gemotiveerd is dan in de strafrechtelijke uitspraken 3 en 4. In zowel de strafrechtelijke uitspraak 5 als de civielrechtelijke uitspraak 12 is het oordeel van de rechter over de omvang van de schade gemotiveerd.⁹⁸

⁹⁶ Rechtbank Amsterdam 07 november 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:8325 ; Rechtbank Amsterdam 22 juni 2010, ECLI:RBAMS:2010:BM8911; Rechtbank Middelburg 06 juni 2012, ECLI:NL:RBMID:2012:BY0663.

⁹⁷ Rechtbank Den Haag 28 maart 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:3498; Gerechtshof 's-Hertogenbosch 24 april 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:1753.

⁹⁸ Gerechtshof Den Bosch 09 december 1999, ANWB Smartengeldgids nummer 847; Rechtbank Amsterdam 07 november 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:8325; Rechtbank Amsterdam 22 juni 2010, ECLI:RBAMS:2010:BM8911; Rechtbank Middelburg 06 juni 2012, ECLI:NL:RBMID:2012:BY0663; Gerechtshof 's-Hertogenbosch 24 april 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:1753; Rechtbank Limburg 28 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2821; Rechtbank Den Haag 01 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9474.

4.1.4 Strafbaar feit: zware mishandeling

In vijf van de achttien uitspraken ging het om het strafbare feit in de titel “(poging) zware mishandeling”, neergelegd in art. 302 jo 45 Sr. Hierbij gaat het om de strafrechtelijke uitspraak 6 en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak 16. Daarnaast is gekeken naar de strafrechtelijke uitspraak 7 en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken 15 en 17.⁹⁹

4.1.4.1 Strafrechtelijke uitspraken

In uitspraak 6 heeft de verdachte de benadeelde opzettelijk met een glas gesneden. Hier is een bedrag van € 5.490,- aan schadevergoeding gevorderd en een bedrag van € 3000,- aan immateriële schadevergoeding toegewezen. In uitspraak 6 is het gevorderde schadevergoeding niet onderverdeeld in materiële en immateriële schade.¹⁰⁰

In uitspraak 6 wordt het fysieke letsel vermeld, namelijk een snee in het gezicht die gehecht moest worden. Ook wordt vermeld dat de benadeelde vergelijkbare jurisprudentie heeft aangeleverd, maar welke uitspraak dat betreft wordt niet genoemd. Daarnaast wordt het verweer van de tegenpartij op de vordering in de uitspraak vermeld. Het verweer was dat de bijgevoegde uitspraak niet geheel te vergelijken was met het letsel in de huidige zaak. De rechter gaat in zijn beslissing en beoordeling op de vordering niet inhoudelijk in op dit verweer. De rechter is van oordeel dat gelet op de verwachting van een blijvend aanzienlijk en ontsierend litteken in het gezicht, anders dan de verdediging meent, het bedrag van de vordering kan worden begroot op €3.000,-.¹⁰¹

In uitspraak 7 heeft de verdachte de benadeelde mishandeld door met kracht een (bier)glas tegen het gezicht van de benadeelde te gooien. Hierbij is een bedrag van € 1.800,- gevorderd en volledig toegewezen.¹⁰²

⁹⁹ Rechtbank Alkmaar 31 december 2009, ECLI:NL:RBALK:2009:BK8078; Rechtbank Overijssel 22 februari 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:558; Rechtbank Arnhem 03 oktober 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BB5472; Gerechtshof 's-Hertogenbosch 25 februari 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:537; Rechtbank Amsterdam 01 juni 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4196.

¹⁰⁰ Rechtbank Alkmaar 31 december 2009, ECLI:NL:RBALK:2009:BK8078.

¹⁰¹ Rechtbank Alkmaar 31 december 2009, ECLI:NL:RBALK:2009:BK8078.

¹⁰² Rechtbank Overijssel 22 februari 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:558.

In uitspraak 7 bestaat het fysieke letsel uit snijverwondingen in het gelaat en gebitsschade waarbij twee elementen zijn afgebroken. Tevens wordt het door de benadeelde aangeleverde stuk, een verklaring van de tandarts, vermeld. Hierin staat een korte omschrijving van de gebitsschade. Ook wordt ervan uitgegaan dat de benadeelde gebruik heeft gemaakt van het formulier “vordering benadeelde partij”, want zonder dit formulier kan de benadeelde geen vergoeding vorderen. Daarnaast wordt het verweer van de tegenpartij vermeld. Dit verweer hield in dat de immateriële schade gematigd moest worden, omdat de jurisprudentie waar de benadeelde naar verwijst niet vergelijkbaar is met de huidige zaak. De rechter gaat daar in zijn beoordeling en beslissing op de vordering echter niet verder op in. De rechter oordeelde dat de schadeposten voldoende onderbouwd en aannemelijk waren en niet dan wel onvoldoende gemotiveerd waren betwist.¹⁰³

4.1.4.1 Civielrechtelijke uitspraken

In uitspraak 16 heeft de geïntimeerde de appellante met een bierglas in het gezicht verwond. Hierbij is een bedrag van € 4.705,- gevorderd en een bedrag van € 3.500,- toegewezen.¹⁰⁴

In uitspraak 16 wordt het fysieke en psychische letsel vermeld. Het fysieke letsel bestaat uit een litteken op zijn linkerwang en het psychische letsel betreft een sombere stemming, PTSS en terugvallen in het stotteren. Ook wordt de multidisciplinaire behandelovereenkomst van de ggz met een korte samenvatting van de inhoud van het stuk vermeld. Daarnaast wordt het verweer van de tegenpartij vermeld. Dit bestond uit betwisting van de relativiteitseis en de mening dat onvoldoende is aangetoond dat sprake is van rechtstreekse schade, onvoldoende causaal verband is aangetoond, sprake is van de eigen schuld van de eiser, en het gevorderde bedrag te hoog is. Verder stelt de geïntimeerde dat hij in het verleden zelf slachtoffer is geweest van zware mishandeling en daardoor anders handelde. Het hof verwerpt het verweer van de geïntimeerde en acht het gevorderde smartengeld niet volledig toewijsbaar, gelet op hetgeen door Nederlandse rechters in vergelijkbare zaken wordt toegewezen. Aansluiting zoekend bij vergelijkbare gevallen acht het hof, gelet op de aard, duur en ernst van het letsel, een bedrag van € 3.500,- billijk.¹⁰⁵

¹⁰³ Rechtbank Overijssel 22 februari 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:558.

¹⁰⁴ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 25 februari 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:537.

¹⁰⁵ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 25 februari 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:537.

In de uitspraken 15 en 17 is de eiser(es) door de gedaagde in het gezicht geslagen. In uitspraak 15 is een bedrag van € 15.000,- gevorderd en een bedrag van € 2.500,- toegewezen. In uitspraak 17 is een bedrag van € 10.000,- gevorderd en een bedrag van € 2.500,- toegewezen.¹⁰⁶

In uitspraken 15 en 17 is het fysieke en psychische letsel gespecificeerd door middel van de door de eiser(es) aangeleverde stukken. Het gaat onder andere om een letselverklaring van een arts, verklaring van de huisarts en brief van een psycholoog. In beide uitspraken zijn de verweren van de tegenpartij op de schade vermeld. Het ging onder andere om het verweer dat de klachten van de eiseres niet zijn geobjectiveerd, geen sprake is van causaal verband, het letsel onvoldoende is onderbouwd en het bedrag aan schade te hoog is. In uitspraak 17 is de rechter van oordeel dat de verweren van de tegenpartij niet slagen. In uitspraak 15 oordeelt de rechter over het verweer van de gedaagde dat kan worden toegegeven dat een deel van met name de lichamelijke klachten van de eiseres door medische onderzoeken niet kan worden geobjectiveerd. Echter, het staat voldoende vast dat de mishandeling grote gevolgen voor de eiseres heeft gehad. In beide uitspraken heeft de rechter in zijn oordeel over de vordering gelet op de feiten en de omstandigheden van het voorval en daarbij de bedragen die in vergelijkbare uitspraken in Nederland worden toegewezen in acht genomen. In uitspraak 15 heeft de rechter gelet op de omstandigheden dat eiseres psychotherapie heeft ondergaan, onder behandeling is geweest van een fysiotherapeut, tot op heden klachten heeft, aan algehele geestelijke ontreddering heeft geleden en door het voorval niet mee kon doen aan de missverkiezing. In uitspraak 17 heeft de rechter gelet op de omstandigheden dat eiser lichamelijk letsel heeft opgelopen, een psychische beschadiging heeft opgelopen, dagelijks in zijn functioneren belemmeringen heeft ondervonden en niet meer onder behandeling staat van een arts.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Rechtbank Arnhem 03 oktober 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BB5472; Rechtbank Amsterdam 01 juni 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4196.

¹⁰⁷ Rechtbank Arnhem 03 oktober 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BB5472; Rechtbank Amsterdam 01 juni 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4196.

4.1.4.2 Vergelijking

In de uitspraken 6 en 16 is de benadeelde (appellant) door middel van een glas in het gezicht zwaar mishandeld. In de civielrechtelijke uitspraak is de toegewezen immateriële schadevergoeding hoger dan in de strafrechtelijke uitspraak. In beide uitspraken was sprake van fysiek letsel, namelijk een litteken in het gezicht. Daarnaast was in de civielrechtelijke uitspraak 16 sprake van psychisch letsel, dat door een aangeleverd stuk van de appellant is gespecificeerd. In beide uitspraken worden de door de benadeelde (appellant) aangeleverde stukken vermeld. Tevens wordt in beide uitspraken het verweer van de tegenpartij op de schade vermeld. De rechter gaat echter alleen in zijn oordeel in uitspraak 16 in op de verweren van de tegenpartij. Tot slot worden alleen in de civielrechtelijke uitspraak 16 het oordeel van de rechter en de omstandigheden waar deze op heeft gelet wat betreft de omvang van de schadevergoeding vermeld.¹⁰⁸

In de uitspraken 7, 15 en 17 is de benadeelde (eiseres) door verdachten (gedaagden) zwaar mishandeld. In de civielrechtelijke uitspraken is de toegewezen immateriële schadevergoeding hoger dan in de strafrechtelijke uitspraak. In alle drie uitspraken is het fysieke letsel gespecificeerd, door middel van de door de benadeelde (eiser) aangeleverde stukken. Daarnaast is in de civielrechtelijke uitspraken 15 en 17 sprake van psychisch letsel. Ook wordt in alle drie uitspraken het verweer van de tegenpartij op de schade vermeld. De rechter gaat echter alleen in de civielrechtelijke uitspraken 15 en 17 in zijn oordeel in op de verweren van de tegenpartij. Tot slot worden alleen in de civielrechtelijke uitspraken 15 en 17 het oordeel van de rechter en de omstandigheden waar deze op heeft gelet bij de omvang van de schadevergoeding vermeld.¹⁰⁹

Uit de voorgaande uitspraken blijkt dat met betrekking tot het strafbare feit “zware mishandeling” in de civielrechtelijke uitspraken 15, 16 en 17 het oordeel van de rechter op de omvang van de schade en het verweer van de tegenpartij meer gemotiveerd is dan in de strafrechtelijke uitspraken 6 en 7.¹¹⁰

¹⁰⁸ Rechtbank Alkmaar 31 december 2009, ECLI:NL:RBALK:2009:BK8078; Gerechtshof 's-Hertogenbosch 25 februari 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:537.

¹⁰⁹ Rechtbank Overijssel 22 februari 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:558; Rechtbank Arnhem 03 oktober 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BB5472; Rechtbank Amsterdam 01 juni 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4196.

¹¹⁰ Rechtbank Alkmaar 31 december 2009, ECLI:NL:RBALK:2009:BK8078; Rechtbank Overijssel 22 februari 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:558; Rechtbank Arnhem 03 oktober 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BB5472; Gerechtshof 's-Hertogenbosch 25 februari 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:537; Rechtbank Amsterdam 01 juni 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4196.

4.2 Deelconclusie

Bij strafbaar feit “openlijk in vereniging geweld plegen” zijn vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken gevonden die kunnen dienen ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. De civielrechtelijke uitspraak 8 is meer gemotiveerd dan de strafrechtelijke uitspraak 1. Bij dit strafbare feit is de civielrechtelijke uitspraak bruikbaar ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade.

Bij het strafbare feit “poging doodslag” zijn vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken gevonden die kunnen dienen ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. De strafrechtelijke uitspraak 2 is meer gemotiveerd dan de civielrechtelijke uitspraak 9. Bij dit strafbare feit is het niet raadzaam om de civielrechtelijke uitspraken te gebruiken ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade, omdat de beoordeling en de beslissing van de rechter op de schadevergoeding in de strafrechtelijke uitspraak 2 meer gemotiveerd is.

Bij het strafbare feit “mishandeling” zijn vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken gevonden die kunnen dienen ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. De civielrechtelijke uitspraken 10, 11, 13 en 14 zijn meer gemotiveerd dan de strafrechtelijke uitspraken 3 en 4. Daarnaast zijn zowel de strafrechtelijke uitspraak 5 als de civielrechtelijke uitspraak 12 gelijkwaardig gemotiveerd. Bij dit strafbare feit zijn de civielrechtelijke uitspraken bruikbaar ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade.

Bij het strafbare feit “zware mishandeling” zijn vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken gevonden die kunnen dienen ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. De civielrechtelijke uitspraken 15, 16 en 17 zijn meer gemotiveerd dan de strafrechtelijke uitspraken 6 en 7. Bij dit strafbare feit zijn de civielrechtelijke uitspraken bruikbaar ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade.

Hoofdstuk 5 – Conclusie

In de voorgaande hoofdstukken zijn de deelvragen van dit onderzoek behandeld aan de hand van literatuuronderzoek en jurisprudentieanalyse. Eerst zullen kort de antwoorden op de deelvragen worden herhaald. Vervolgens zal antwoord worden gegeven op de centrale vraag die luidde: “Welk advies kan aan Slachtofferhulp Nederland, op basis van literatuuronderzoek, wetsanalyse en civiel- en strafrechtelijke jurisprudentieanalyse, worden gegeven omtrent de onderbouwing van de immateriële schade van de vordering benadeelde partij in het strafproces?”. In hoofdstuk 6 zal op basis van het antwoord op de centrale vraag aanbevelingen worden gedaan.

Uit het literatuuronderzoek en de wetsanalyse kan worden geconcludeerd dat de benadeelde partij aan een aantal vereisten moet voldoen om zijn immateriële schade toegekend te krijgen. Ten eerste dient een causaal verband te bestaan tussen de schade van de benadeelde partij en het strafbare feit. Ook moet sprake zijn van een van de drie gevallen neergelegd in art. 6:106 lid 1 BW. tot slot moet de benadeelde voldoende feiten stellen, die nodig zijn voor het beoogde rechtsgevolg.

Daarnaast bleek uit het literatuuronderzoek en de wetsanalyse dat de rechter zich, bij de beoordeling van en beslissing over de vordering benadeelde partij, aan een aantal civielrechtelijke regels moet houden. Ten eerste dient de rechter bij beoordeling van de vordering aan de hand van het leerstuk van de onrechtmatige daad, neergelegd in art. 6:162 BW, te bepalen of de benadeelde partij naar burgerlijk recht aanspraak kan maken op een schadevergoeding. Daarnaast heeft de rechter bij het begroten van de schade discretionaire bevoegdheid, neergelegd in art. 6:97 jo 6:106 BW, waardoor hij in de praktijk de vrijheid heeft om van de vordering af te wijken. Deze bevoegdheid komt terug in de resultaten van de jurisprudentieanalyse. Tot slot kan de rechter de vordering (gedeeltelijk) toe- of afwijzen of (deels) niet-ontvankelijk verklaren.

Uit de resultaten van de jurisprudentieanalyse blijkt dat de strafrechter en civiele rechter in de praktijk het leerstuk van de onrechtmatige daad op eenzelfde manier beoordelen. De motivering omtrent die beoordeling en beslissing blijkt echter te verschillen: in civielrechtelijke uitspraken worden de beoordeling en beslissing van de rechter op de immateriële schade meer gemotiveerd dan in strafrechtelijke uitspraken.

Bij zes van de zeven strafrechtelijke uitspraken blijken de beoordeling en de beslissing van de rechter op de immateriële schade in de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraken meer gemotiveerd. Het ging hierbij om de volgende strafbare feiten: openlijk in vereniging geweld plegen, mishandeling en zware mishandeling. Deze civielrechtelijke uitspraken zijn voor de medewerkers van SHN meteen bruikbaar ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. Doordat deze uitspraken in de meeste gevallen meer gemotiveerd zijn, kunnen de juridisch medewerkers van SHN hieruit informatie gebruiken voor de onderbouwing van de immateriële schade.

De doelstelling van het onderzoek is om de huidige werkwijze van SHN voor het onderbouwen van immateriële schade te evalueren aan de hand van het overzichtsarrest van de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2019:793), de wetgeving omtrent immateriële schade en de resultaten van de jurisprudentieanalyse. Deze doelstelling is bereikt aan de hand van het literatuuronderzoek en de wetsanalyse, waarbij de wetsregels omtrent de onderbouwing van de immateriële schade naar voren kwamen. Vervolgens is in de jurisprudentieanalyse bekeken hoe deze regels zijn toepast in de praktijk. Hieruit bleek dat de motivering van de strafrechter omtrent de omvang van de immateriële schadevergoeding summier is in vergelijking met de motivering van de civiele rechter bij diverse strafbare feiten. De huidige werkwijze van SHN bij het onderbouwen van de omvang van de immateriële schade bestond uit het gebruikmaken van een vergelijkbare strafrechtelijke uitspraak. Door dit onderzoek blijkt echter dat civielrechtelijke uitspraken hiervoor ook bruikbaar zijn.

Hoofdstuk 6 – Aanbevelingen

Het advies aan SHN bestaat uit een aantal aanbevelingen. Dit advies wordt door middel van een memo aan de juridisch medewerkers van SHN verstrekt. In deze memo worden de belangrijkste resultaten en aanbevelingen weergegeven. De memo is te vinden in bijlage 3 en kan direct gebruikt worden door deze per e-mail aan de juridisch medewerkers te verstrekken. Daarnaast kan deze memo worden besproken tijdens een (online) teamoverleg, waardoor de medewerkers van de inhoud op de hoogte zijn.

Aanbeveling 1: gebruik maken van civielrechtelijke uitspraken

Het wordt de juridisch medewerkers van SHN aanbevolen om – in het geval hun zaak overeenkomt met de civielrechtelijke uitspraak – deze uitspraak te gebruiken in plaats van een strafrechtelijke uitspraak. Bij drie van de vier strafbare feiten was de uitspraak van de civiele rechter betreffende de beslissing en de beoordeling omtrent de immateriële schadevergoeding meer gemotiveerd. Hierdoor zijn de verschillen en de overeenkomsten tussen de zaak die de medewerker in behandeling heeft en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak beter gemotiveerd. Aan de hand van deze verschillen kan de medewerker beoordelen of de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak bruikbaar is ter onderbouwing van de immateriële schade.

De juridisch medewerkers van SHN kunnen meer informatie halen uit de civielrechtelijke uitspraak die zij kunnen gebruiken ter onderbouwing van immateriële schade, omdat deze uitspraken in de meeste gevallen meer gemotiveerd zijn.

De kans op matiging van immateriële schade wordt mogelijk verkleind door gebruik te maken van een civielrechtelijke in plaats van een strafrechtelijke uitspraak. Dit moet in de praktijk echter nog blijken.

Aanbeveling 2: civielrechtelijke uitspraken publiceren

Het wordt SHN aanbevolen om de civielrechtelijke uitspraken op de interne jurisprudentieverzamelbank te publiceren, waardoor de uitspraken voor iedere medewerker beschikbaar zijn. De civielrechtelijke uitspraken zijn op dezelfde manier onderverdeeld als de uitspraken op de online jurisprudentieverzamelbank, waardoor ze meteen gepubliceerd kunnen worden.

Aanbeveling 3: verder onderzoek

Het wordt SHN aanbevolen om verder onderzoek te doen naar het gebruik van art. 6:106 lid 1 sub a BW ter onderbouwing van de wettelijke grondslag van de immateriële schade. Momenteel gebruikt SHN dit wetsartikel bij de strafbare feiten bedreiging, belaging en afpersing.

Bronnenlijst

Literatuurlijst:

Beenders, in: *T&C Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*

D.J. Beenders, commentaar op art. 149 Rv, in: *Tekst & Commentaar Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*, Deventer: Kluwer (boek en online).

Boonekamp & Valk 2017

R.J.B. Boonekamp & W.L. Valk, *Stelplicht & bewijslast 2017*, Deventer: Wolters Kluwer 2017.

Candido e.a. 2017

J. Candido e.a., *Slachtoffer en de rechtspraak. Handleiding voor de strafrechtspraktijk*, Den Haag: LOVS 2017.

Corstens 2018

G.J.M. Corstens, *Het Nederlands strafprocesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Duker, *TPWS 2018/92*

M.J.A. Duker, 'Vergoeding van immateriële schade in het strafproces wegens aantasting in de persoon', *TPWS 2018/92*.

Felix & Schild, *NJB 2019/686*

I. Felix & A. Schild, 'Stelplicht, bewijslastverdeling en de civiele vordering van de benadeelde partij in het strafproces', *NJB 2019/686*.

Felix & Schild, *NJB 2019/1317*

I. Felix & A. Schild, 'Rechtstreekse schade en causaal verband bij de vordering van de benadeelde partij in het strafproces', *NJB 2019/1317*.

Hartlief e.a. 2018

T. Hartlief e.a., *Verbintenissen uit de wet en Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Lindenbergh, in: GS Schadevergoeding

S.D. Lindenbergh, Betekenis art. 95, in: A.T. Bolt e.a., *Groene Serie Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

Lindenbergh, in: GS Schadevergoeding

S.D. Lindenbergh, De begrippen eer en goede naam, *Groene Serie Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

Lindenbergh, in: T&C Burgerlijk Wetboek

S.D. Lindenbergh, Commentaar op art. 6:97 BW, in: *Tekst & Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Kluwer (boek en online).

Lindenbergh, in: T&C Burgerlijk Wetboek

S.D. Lindenbergh, Commentaar op art. 6:106 BW, in: *Tekst & Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Kluwer (boek en online).

Loonstra 2018

C.J. Loonstra, *Hoofdpijnen Nederlands recht*, Groningen: Noordhoff Uitgevers 2018.

Tjong Tjin Tai 2017

T.F.E. Tjong Tjin Tai, *Schadebegroting*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2017.

Internetbronnen:**Slachtofferhulp**

‘Jaarverslag 2019’, slachtofferhulp.nl.

Slachtofferhulp

‘Over Slachtofferhulp Nederland’, slachtofferhulp.nl.

Regelgeving en parlementaire stukken:

Kamerstukken II 1989/90, 21 345, nr. 3.

Kamerstukken II 2004/05, 30 143, nr. 3.

Kamerstukken II 2019/20, 35249, nr. 2.

EV I, Parl. Gesch. BW Boek 6.

Mva II, Parl. Gesch. BW Boek 6.

TM. Parl. Gesch. BW Boek 6.

Jurisprudentie:

Strafrechtelijk:

Hoge Raad

- ❖ HR 29 januari 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD7013.
- ❖ HR 14 februari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BU8755.
- ❖ HR 05 juli 2016, ECLI:NL:HR:2016:1522.
- ❖ HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

Gerechtshof

- ❖ Gerechtshof Den Bosch 09 december 1999, ANWB Smartengeldboek nummer 847.
- ❖ Gerechtshof Den Haag 29 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1627.
- ❖ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 11 augustus 2015, ECLI:NL:GHARL:2015:5947.
- ❖ Gerechtshof Amsterdam 13 september 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:3683.
- ❖ Gerechtshof Amsterdam 30 oktober 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:4742.
- ❖ Gerechtshof Amsterdam 25 januari 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:243.
- ❖ Gerechtshof Amsterdam 08 maart 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:904.
- ❖ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 20 augustus 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:7449.
- ❖ Gerechtshof Amsterdam 28 januari 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:169.

Rechtbank:

- ❖ Rechtbank Den Bosch 02 december 2008, ANWB Smartengeldboek 2014 nr. 1341.
- ❖ Rechtbank Alkmaar 31 december 2009, ECLI:NL:RBALK:2009:BK8078.
- ❖ Rechtbank Alkmaar 17 februari 2011, ECLI:NL:RBALK:2011:BP6263.
- ❖ Rechtbank Alkmaar 29 november 2011, ECLI:NL:RBALK:2011:BU6252.
- ❖ Rechtbank Limburg 03 juni 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:4970.
- ❖ Rechtbank Midden-Nederland 09 december 2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:6530.
- ❖ Rechtbank Noord-Nederland 01 mei 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:2195.
- ❖ Rechtbank Gelderland 23 juni 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:4115.
- ❖ Rechtbank Noord-Holland 19 mei 2017, ANWB Smartengeldboek nummer 2073.
- ❖ Rechtbank Amsterdam 07 november 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:8325.
- ❖ Rechtbank Overijssel 22 december 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:4737.
- ❖ Rechtbank Overijssel 22 februari 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:558.
- ❖ Rechtbank Den Haag 28 maart 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:3498.
- ❖ Rechtbank Noord-Holland 04 juli 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:5823.

Civielrechtelijk:**Hoge Raad**

- ❖ HR 14 januari 1983, ECLI:NL:PHR:1983:AG4522.
- ❖ HR 30 oktober 1987, ECLI:NL:PHR:1987:AD0034.
- ❖ HR 30 oktober 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZC2762.
- ❖ HR 17 november 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA8358.
- ❖ HR 27 april 2001, ECLI:NL:HR:2001:AB1337.
- ❖ HR 22 februari 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5356.
- ❖ HR 09 mei 2003, ECLI:NL:HR:2003:AF4606.
- ❖ HR 19 december 2003, ECLI:NL:HR:AL7053.
- ❖ HR 9 juli 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO7721.
- ❖ HR 18 maart 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR5213.
- ❖ HR 29 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW1519.

Gerechtshof:

- ❖ Gerechtshof Leeuwarden 26 januari 2005, ECLI:NL:GHLEE:2005:AS4032.
- ❖ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 25 februari 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:537.
- ❖ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 05 april 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:2723.
- ❖ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 24 april 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:1753.

Rechtbank:

- ❖ Rechtbank Arnhem 01 april 1999, ECLI:NL:RBARN:1999:AA1017.
- ❖ Rechtbank Arnhem 03 oktober 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BB5472.
- ❖ Rechtbank Groningen 05 december 2007, ECLI:NL:RBGRO:2007:BB9514.
- ❖ Rechtbank Amsterdam 22 juni 2010, ECLI:RBAMS:2010:BM8911.
- ❖ Rechtbank Middelburg 06 juni 2012, ECLI:NL:RBMID:2012:BY0663.
- ❖ Rechtbank Noord-Nederland 29 oktober 2013, ECLI:RBNNE:2013:6475.
- ❖ Rechtbank Midden-Nederland 20 september 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:6050.
- ❖ Rechtbank Roermond 28 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2821.
- ❖ Rechtbank Amsterdam 01 juni 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4196.
- ❖ Rechtbank Den Haag 01 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9474.
- ❖ Rechtbank Rotterdam 28 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9660.

Bijlage 1a: strafrechtelijke uitspraken

Legenda:

Topic	Beschrijving
<i>Uitspraak</i>	ECLI-nummer van de uitspraak en de paragrafen van de uitspraak waar de relevante overwegingen zijn vermeld.
<i>Strafbaar feit</i>	Het strafbare feit dat door de rechter is bewezen verklaard.
<i>Korte situatieschets</i>	Een korte omschrijving van het voorval.
<i>Letsel</i>	Het letsel dat de benadeelde door het voorval heeft opgelopen.
<i>Aangeleverde stukken</i>	De stukken die de benadeelde heeft aangeleverd in het strafproces met betrekking tot de immateriële schade.
<i>Schadevergoeding</i>	De hoogte van het gevorderde en toegewezen immateriële schadebedrag.
<i>Verweer tegenpartij</i>	Het verweer van de tegenpartij op de immateriële schade.
<i>Oordeel rechter</i>	Het oordeel van de rechter met betrekking tot de immateriële schade.

Openlijk in vereniging geweld plegen

- ❖ **1. Gerechtshof 29 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1627 (benadeelde 4).**
Onder: bewezenverklaring, vordering tot schadevergoeding en toepasselijke wettelijke voorschriften.

Poging doodslag

- ❖ **2. Rechtbank Gelderland 23 juni 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:4115.**
Paragraaf 2 beoordeling rechtbank en paragrafen 3, 7a en 8.

Mishandeling

- ❖ **3. Gerechtshof Den Bosch 9 december 1999, ANWB Smartengeldboek nummer 847.**
Zie bijlage 2 voor de uitspraak.
- ❖ **4. Rechtbank Amsterdam 7 november 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:8325 (persoon 2).**
Onder :oordeel van de rechtbank ten aanzien van de benadeelde partijen, 4.3 en onder 9.
- ❖ **5. Rechtbank Den Haag 28 maart 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:3498.**
Onder: paragrafen 3.5, 7 en 9.

Zware mishandeling

- ❖ **6. Rechtbank Alkmaar 31 december 2009, ECLI:NL:RBALK:2009:BK8078 (slachtoffer 1).**
Paragrafen 7, 8 en 10.
- ❖ **7. Rechtbank Overijssel 22 februari 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:558 (slachtoffer 2).**
Paragrafen 4.1, 4.5, 8.5 t/m 8.8 en 9.

Openlijk in vereniging geweld plegen (art. 141 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Soort letsel	Aangeleverde stukken	Schadevergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
1	De verdachte(n) heeft met een steen tegen het been van de benadeelde gegooid, waardoor hij ten val kwam. Toen de benadeelde op de grond lag hebben de verdachte(n) meerdere malen met knuppels in de richting van/tegen het hoofd, de armen, de knieën, de benen en het bovenlichaam van de benadeelde geslagen.	<u>Fysiek:</u> Verschillende typen letsel o.a. een gebroken arm, de rest wordt niet vermeld. <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Vordering benadeelde partij.*	<u>Gevorderd:</u> € 1.400,- <u>Toegewezen:</u> € 1.400,-	Niet betwist.	Aannemelijk dat de benadeelde door het strafbare feit immateriële schade heeft opgelopen.

** Wordt niet in de uitspraak vermeld, echter is dit document verplicht om schade te kunnen verhalen in het strafproces (zie hoofdstuk 2.2.). Hierdoor kan er vanuit worden gegaan dat de benadeelde van het document gebruik heeft gemaakt.*

Poging doodslag (art. 287 jo 45 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Soort letsel	Aangeleverde stukken	Schadevergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
2	De verdachte heeft met opzet een glas op/tegen het oor en de hals van het slachtoffer geslagen.	<u>Fysiek:</u> Wond in linkeroor, waarbij de wond met acht hechtingen is gehecht; Wond in hals met zeven hechtingen gehecht. <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Vordering benadeelde partij;* Vergelijkbare uitspraak ANWB Smartengeldboek 2014, nr. 884.	<u>Gevorderd:</u> € 2.450,- <u>Toegewezen:</u> € 1.500,-	Afwijzing van de schadevergoeding, vanwege bepleite vrijspraak. <u>Subsidiair</u> Afwijzing schadevergoeding, de zaak waarnaar wordt verwezen door benadeelde is niet vergelijkbaar met huidige zaak.	Op grond van de bewijsmiddelen is er voldoende vastgesteld dat benadeelde door handelen van verdachte rechtsreeks schade heeft geleden. Gelet op de aard van het feit en de impact die dit op benadeelde heeft gehad is het bedrag aan schadevergoeding billijk.

* Wordt niet in de uitspraak vermeld, echter is dit document verplicht om schade te kunnen verhalen in het strafproces (zie hoofdstuk 2.2.). Hierdoor kan er vanuit worden gegaan dat de benadeelde van het document gebruik heeft gemaakt.

Mishandeling (art. 300 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Soort letsel	Aangeleverde stukken	Schadevergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
3 **	De benadeelde is door de verdachte in zijn gezicht geslagen.	<u>Fysiek:</u> Gebroken neus waarbij mogelijk sprake is van permanente scheefstand van de neus. <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Vordering benadeelde partij.*	<u>Gevorderd:</u> Niet vermeld <u>Toegewezen:</u> € 1.134,-	Niet vermeld.	Rekening houdend met de pijn en noodzakelijke medische behandeling.
4	De verdachte heeft de benadeelde meerdere malen geslagen/ gestompt tegen het linkeroor en hoofd van het slachtoffer	<u>Fysiek:</u> Pijn en letsel aan linkeroor en hoofd. <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Vordering benadeelde partij.*	<u>Gevorderd:</u> € 350,- <u>Toegewezen:</u> € 350,-	Letzel is ontstaan door de val en niet door de verdachte.	Gesteld op de omstandigheden en rekening houdend met soortgelijke zaken is het bedrag billijk.
5	De verdachte heeft de benadeelde met kracht bij haar keel gepakt en vast gehouden.	<u>Fysiek:</u> Kneuzing van de hals en pols; Twee oppervlakkige wonden in hals en onder kin. <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Vordering benadeelde partij;* Jurisprudentie, niet benoemd welk arrest.	<u>Gevorderd:</u> € 1.750,- <u>Toegewezen:</u> 750,-	Bijgevoegde jurisprudentie heeft geen aansluiting, want deze gaat over snijden en steken. In casu is er geen bewijs voor snijden en steken.	De rechtbank acht een bedrag van € 750,- billijk. Dit bedrag is aanzienlijk hoger dan in vergelijkbare zaken voor mishandeling, aangezien het slachtoffer blijkens haar verklaringen (schriftelijke slachtofferverklaring) er daadwerkelijk vanuit ging dat de verdachte haar wilde doden.

*Wordt niet in de uitspraak vermeld, echter is dit document verplicht om schade te kunnen verhalen in het strafproces (zie hoofdstuk 2.2.). Hierdoor kan er vanuit worden gegaan dat de benadeelde van het document gebruik heeft gemaakt.

** Niet vermeld in uitspraak maar van uitgaande van de situatieschets is sprake van mishandeling.

Zware mishandeling (art. 302 lid 1 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Soort letsel	Aangeleverde stukken	Schadevergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
6	De verdachte heeft de benadeelde opzettelijk met een glas in het gezicht gesneden.	<u>Fysiek:</u> Een snee in het gezicht van 7 à 8 cm lang en 1,5 cm uit elkaar. Wond moest gehecht worden, mogelijk litteken. <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Vordering benadeelde partij.* Jurisprudentie, niet benoemd welke uitspraak.	<u>Gevorderd:</u> €5.490,- totaal geen onderscheiding vermeld tussen materieel of immaterieel. <u>Toegewezen:</u> €3.000,-	Het letsel van de bijgevoegde uitspraak is niet geheel te vergelijken met huidige zaak.	De rechtbank heeft rekening houdende met de verwachting dat blijvend sprake zal zijn van een aanzienlijk en ontsierend litteken in het gezicht, anders dan de verdediging beweert, kan het bedrag begroot worden op €3.000,-
7	De verdachte heeft met kracht een (bier)glas tegen het gezicht van de benadeelde gegooit.	<u>Fysiek:</u> Snijwonden in het gelaat en gebitsschade. <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Vordering benadeelde partij;* Verklaring van tandarts waaruit blijkt: dat één element in het gebit van het slachtoffer is afgebroken en diep is aangetast. Ook is een ander element afgebroken en de prognose daarvan is slecht.	<u>Gevorderd:</u> €1.800,- <u>Toegewezen:</u> €1.800,-	De raadvrouw verzoekt de immateriële schade te matigen, omdat de jurisprudentie waarnaar wordt verwezen niet vergelijkbaar is met de huidige zaak	De opgevoerde schadeposten zijn voldoende onderbouwd en aannemelijk en niet dan wel onvoldoende gemotiveerd betwist.

* Wordt niet in de uitspraak vermeld, echter is dit document verplicht om schade te kunnen verhalen in het strafproces (zie hoofdstuk 2.2.). Hierdoor kan er vanuit worden gegaan dat de benadeelde van het document gebruik heeft gemaakt.

Bijlage 1b: civielrechtelijke uitspraken

Legenda

Topic	Beschrijving
<i>Uitspraak</i>	ECLI-nummer van de uitspraak en de paragrafen van de uitspraak waar de relevante overwegingen zijn vermeld.
<i>Strafbaar feit</i>	Het strafbare feit dat door de rechter is bewezen verklaard.
<i>Korte situatieschets</i>	Een korte omschrijving van het voorval.
<i>Letsel</i>	Het letsel dat de eiser/ appellant door het voorval heeft opgelopen.
<i>Aangeleverde stukken</i>	De stukken die de eiser/ appellant heeft aangeleverd in de civiele procedure met betrekking tot de immateriële schade.
<i>Schadevergoeding</i>	De hoogte van het gevorderde en toegewezen immateriële schadebedrag.
<i>Verweer tegenpartij</i>	Het verweer van de tegenpartij op (de immateriële) schade.
<i>Oordeel rechter</i>	Het oordeel van de rechter met betrekking tot de immateriële schade.

Openlijk in vereniging geweld plegen

- ❖ **8. Rechtbank Rotterdam 28 november 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9660.**
Paragrafen 2.3 t/m 2.4, 4.8 t/m 4.11.

Poging doodslag

- ❖ **9. Rechtbank Noord-Nederland 29 oktober 2013, ECLI:RBNNE:2013:6475.**
Paragrafen 2.4, 3.1 t/m 4.5.5.

Mishandeling

- ❖ **10. Rechtbank Amsterdam 22 juni 2010, ECLI:RBAMS:2010:BM8911.**
Paragrafen 2.1, 3.2, 4.2, 4.4 en 4.8.
- ❖ **11. Rechtbank Middelburg 6 juni 2012, ECLI:NL:RBMID:2012:BY0663.**
Paragrafen 3.2 t/m 3.3, 4.5.1 en 4.5.2.
- ❖ **12. Gerechtshof 's-Hertogenbosch 24 april 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:1753.**
Paragrafen 10.2 t/m 10.3, 10.5 t/m 10.6.
- ❖ **13. Rechtbank Limburg 28 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2821.**
Paragrafen 2.1, 3.2 t/m 3.3, 4.2, 4.6.
- ❖ **14. Rechtbank Den Haag 1 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9474.**
Paragrafen 2.9, 2.12, 2.14, 2.16, 3.2, 4.6, 4.24 t/m 4.33.

Poging zware mishandeling

- ❖ **15. Rechtbank Arnhem 3 oktober 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BB5472.**
Paragrafen 2.2 t/m 3.1, 4.2 t/m 4.5.

Zware mishandeling

- ❖ **16. Gerechtshof 's-Hertogenbosch 25 februari 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:537.**
Paragrafen 4.1 t/m 4.4, 4.7 t/m 4.10, 4.12 t/m 4.16.
- ❖ **17. Rechtbank Amsterdam 1 juni 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:4196.**
Paragrafen 2.1 t/m 2.7, 4.16 t/m 4.17.

Openlijk in vereniging geweld plegen (art. 141 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade-vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
8	De eiser is door een van de gedaagden geduwd waarna door gedaagden geslagen en geschopt.	<u>Fysiek</u> Verschillende snijwonden in het gezicht; Lip is gescheurd; Stuk tand afgebroken; Hoofdpijn; <u>Psychisch</u> Angst, slaap- en concentratieproblemen	Letselbeschrijving van forensisch arts van de Spoedeisende hulp waaruit blijkt: Sprake was van een zwelling en oppervlakkige verwonding achterhoofd, zwelling op de neusrug met links van de neus enkele oppervlakkige verwondingen. Tevens een snijwond tot in de onderhuid van de lip tot aan de neusvleugel. De wond is gehecht en de geschatte genezingsduur +/- 2 weken en kans op littekenvorming. Brief van psycholoog aan huisarts van de intake 14 september 2015 en brief van 4 november 2015 van de psycholoog en aan huisarts waaruit blijkt: dat de EMDR-behandeling op 28 oktober 2015 is beëindigd. Vergelijkbare jurisprudentie nummer 872 van de ANWB Smartengeldboek	<u>Gevorderd:</u> €1.500 <u>Toegewezen:</u> €1.250,-	De gedaagde betwist dat hij voor de schade aansprakelijk is en voert daartoe aan dat hij de eiser slechts heeft geduwd, dat het niet zijn bedoeling was dat er een vechtpartij zou ontstaan en dat het niet aan hem kan worden toegerekend. Daarnaast betwist de gedaagde dat de wond zal leiden tot een blijvend zichtbaar litteken.	De rechtbank oordeelt dat ondanks deze betwisting dat de verdachte op grond van art. 6:166 BW aansprakelijk is voor de schade die de eiser door het voorval lijdt omdat hij gedurende de strafzitting heeft erkend dat hij de eiser heeft geduwd en dat op de camerabeelden van het incident te zien is dat de gedaagde een gooiende beweging in de richting van de eiser maakt. Daarnaast blijkt uit een zodanig verband tussen de gedragingen van de gedaagde en de gedragingen van de andere deelnemers van het incident jegens de eiser dat deze gedragingen als gedragingen in groepsverband kunnen worden gekwalificeerd. De rechter houdt bij de begroting van het bedrag aan smartengeld rekening met de volgende omstandigheden: De eiser is zonder (duidelijke) aanleiding door groep personen mishandeld, de eiser heeft daarbij fysiek letsel opgelopen. Hierdoor heeft hij pijn ondervonden en aantal weken problemen gehad met eten. Verder psychische klachten gekregen bestaande uit angst, slaap- en concentratieproblemen, waarvoor hij enkele maanden door een psycholoog is behandeld en EMDR-therapie heeft ondergaan. Anders dan de casus in nummer 872 van ANW Smartengeldgids is in dit geval geen sprake van behandeling door een plastische chirurg en een (zichtbaar) litteken, maar is wel sprake van psychische klachten waarvoor behandeling door een psycholoog nodig. Bovenstaande rekening houdend is het oordeel van de rechtbank een smartengeld van €1.250 passend.

Poging doodslag (art. 287 jo 45 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade- vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
9	De eiser is door de gedaagde met een glas op zijn hoofd geslagen.	<u>Fysiek</u> Snijwonden in zijn nek en gezicht; <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Niet vermeld.	<u>Gevorderd:</u> €2.500,- <u>Toegewezen:</u> €750,-	De gedaagde betwist de vordering en voert het volgende verweer: Gedaagde ontkent de benadeelde met een glas te hebben geslagen; Getuigenverklaring van getuige 1 is onbetrouwbaar; Onduidelijk hoe het letsel is ontstaan, zijn geen bebloede glasscherven gevonden, zodat het causale verband ontbreekt; De eiser zou de agressor zijn in het incident.	De kantonrechter ziet geen aanleiding om aan de betrouwbaarheid van getuige 1 te twifelen. Gelet op het verband en samenhang tussen de getuigenverklaringen is vast komen te staan dat de gedaagde de eiser met een glas in zijn hand op het hoofd heeft geslagen. De gedaagde heeft onvoldoende feiten en omstandigheden aangedragen dat de eiser op een andere wijze het letsel heeft opgelopen. Tevens is het gedane beroep op eigen schuld afgewezen. De gedaagde heeft onvoldoende onderbouwd dat de schade mede een gevolg is van door de eiser uitgelokt geweld. De kantonrechter acht een vergoeding van €750,00,- redelijk rekening houdend met de aard van de mishandeling en de gevolgen hiervan voor de eiser, waaronder een vermoedelijk blijvend litteken in de nek en de medische behandelingen die hij heeft ondergaan. Tevens houdt de kantonrechter rekening met de vergoedingen in vergelijkbare zaken

Mishandeling (art. 300 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade-vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
10	De gedaagde, staande op een bar, heeft de eiser in het gezicht geschopt.	<u>Fysiek:</u> Twee voortanden ernstig beschadigd; Bloedende neus en mond; <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Niet vermeld	<u>Gevorderd:</u> €1.500,- <u>Toegewezen:</u> €500,-	De gedaagde beroept zich op eigen schuld van de eiser, omdat hij dacht dat de eiser hem van de bar wilde aftrekken en heeft zich hier tegen verdedigd. Hierdoor dient de ontstane schade mede worden toegerekend aan de eiser.	Het is onvoldoende aannemelijk dat sprake was van eigen schuld van de eiser. Ten aanzien van de immateriële schade geldt alleen een toewijzing met betrekking tot de aan hem toegebrachte fysieke schade. De eiser heeft onvoldoende aannemelijk gemaakt dat hij ten gevolge van de mishandeling blijvend psychisch schade heeft opgelopen. Voor de bepaling van de hoogte van de immateriële schade wordt ervan uitgegaan dat de eiser zijn voortanden zal behouden, wat thans nog onzeker is. Onder bovenstaande omstandigheden is de voorzieningenrechter van oordeel dat een bedrag van €500,- voor de pijn en de tijdelijke gevolgen van de klap toewijsbaar is.

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade-vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
11	De eiser is door gedaagden geslagen en geschopt, terwijl de gedaagden op de hoogte waren van de slechte conditie van de eiser (ten gevolge van verkeersongeval in 2000).	<u>Fysiek:</u> Bloeduitstortingen; Nek- en hoofdpijn, Duizelingen, Verminderd zicht Zwelling in het gezicht; Niet beperkende wonden aan pols en duim. <u>Psychisch:</u> Niet van toepassing.	Onderzoeksverslag van 19 augustus 2007 blijkt: Sprake was van verwondingen, waaronder de afdruk van een schoen en zwellingen in het gezicht. Daarnaast hoofdpijn en niet beperkende wonden aan pols en duim.	<u>Gevorderd:</u> €5.000,- <u>Toegewezen:</u> €400,-	De gedaagden betwisten de gestelde schade, omdat er geen recente medische informatie is overlegd waaruit blijkt welk letsel de eiser aan het voorval heeft gehouden. De gedaagden beroepen zich op rechtvaardigingsgronden en schulditsluitingsgrond, zij stellen dat sprake was van uitlokkend gedrag aan de kant van de eiser en dat de verdachte handelde uit noodweer(exces).	De verdachten hebben onvoldoende feiten gesteld waaruit blijkt dat sprake was van uitlokking door de eiser, waardoor het onrechtmatige karakter aan de mishandeling zou komen te ontvallen. Daarnaast zijn in de verklaringen van verdachten geen aanknopingspunten te vinden voor de stelling van de noodzakelijke zelfverdediging. Gelet op het onderzoeksverslag van 19 augustus 2007 en de schadebedragen die bij soortgelijke zaken worden toegekend, oordeelt de rechtbank dat een vergoeding van €400 redelijk is.

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade- vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
12	De geïntimeerde heeft de appellante in haar woning, op dat moment ongeveer 20 weken zwanger, met kracht geduwd en met zijn handen bij haar keel/nek en armen vastgepakt en met kracht meerdere kopstoten tegen haar hoofd gegeven.	<u>Fysiek:</u> Letsel aan gezicht, keel en haar armen met meerdere hematomen; Knijpend gevoel in de keel en hyperventilatie; <u>Psychisch:</u> Toenemende angstklachten;	Enkele verwijzingen naar de Smartengeldgids 2015 Verklaring van de huisarts van 02 december 2015 waaruit blijkt dat appellante op 01 november 2014 in het ziekenhuis op de SEH is beoordeelde met: Tekenen van strangulatie, meerdere hematomen. Sindsdien toenemende angstklachten passen bij een posttraumatische stressstoornis met aanvallen van paniek. Knijpende gevoel in de keel en hyperventilatie. Behandeld met alprazolam en paroxetine.	<u>Gevorderd:</u> €6.000,- <u>Toegewezen:</u> €1.500,-	Geïntimeerde stelt dat de huisarts zijn diagnose heeft gebaseerd op de ongedateerde brief van het ziekenhuis die hij in eerste aanleg heeft overlegd. Tevens twijfelt de geïntimeerde aan de diagnose van de huisarts, omdat voor een posttraumatische stressstoornis andere behandelingen geïndiceerd zijn dan de medicatie die de huisarts voorschrijft.	De geïntimeerde biedt geen onderbouwing dat de huisarts zijn brief gebaseerd heeft op de brief van het ziekenhuis. Bovendien gaat de huisarts in op de gevolgen van de mishandeling die ten tijde van het opstellen van de verklaring nog voortduurden. Het verweer over de twijfel aan de diagnose van huisarts is niet onderbouwd met enige deskundige rapportage en laat bovendien onverlet de bevindingen van de huisarts dat appellante de klachten ervaart die in verklaring zijn vermeld. Naar het oordeel van het hof heeft de appellante de ernstige gevolgen die mishandeling voor haar heeft gehad, voldoende onderbouwd. Daarnaast ziet het hof de zwangerschap van de appellante ten tijde van de mishandeling uitsluitend als een schade verhogende omstandigheid. Het hof acht een vergoeding van €1.500 voor immateriële schade billijk rekening houdende met de volgende omstandigheden: De appellante heeft pijn ondervonden en letsel in haar gezicht, keel en aan haar armen opgelopen; De appellante heeft nog geruime tijd na het incident angstklachten die medische behandeling vergen; De appellante was op het moment van het incident 20 weken zwanger; De appellante bevond zich in haar eigen woning, een plaats waar iemand zich veilig zou moeten kunnen voelen.

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade-vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
13	Gedurende een ruzie in de klas heeft de gedaagde de eiser een of meerdere vuistslagen in het gezicht toegediend.	<u>Fysiek:</u> Gebroken neus; Wond aan de binnenkant van de lip; Pijnklachten in nek en schouders <u>Psychisch:</u> Angststoornis;	Vergelijkbare uitspraak die is opgenomen in de ANWB Smartengeldboek van 2016 Behandelplan van Boei-Limburg van 12 juli 2016 blijkt: De eiser is door zijn huisarts doorverwezen voor een vermoeden van een angststoornis. Eindbrief van Boei-Limburg 26 oktober 2016 blijkt: Dat naast korte persoonsverdieping/gesprek ken geen behandeling heeft plaatsgevonden en dat er geen concrete hulpvragen zijn. Tevens is er geen/onvoldoende motivatie om begeleiding/behandeling in te zetten. Verklaring van wiskundedocent waaruit blijkt: Kort voor het voorval heeft de docent de gedaagde en eiser op hun gedrag aangesproken en hen tot kalmte gemaand.	<u>Gevorderd:</u> €3.367,- <u>Toegewezen:</u> €750,-	De ouders van de gedaagde betwisten de geschilderde toedracht van de mishandeling. De ouders van de gedaagde stellen dat de eiser ruzie met de gedaagde zou hebben uitgelokt, omdat kort daarvoor de eiser de gedaagde bij de nek heeft gegrepen en heeft hij hem naar achteren willen duwen. De ouders van de gedaagde stellen dat sprake is van medeschuld. Met betrekking tot de gevorderde immateriële schadevergoeding stellen de ouders van de gedaagde dat het bedrag veel te hoog is. Daarnaast komen de gedaagde en eiser elkaar regelmatig tegen en nimmer is gebleken van angst/en of paniek aan de zijde van de eiser.	Met betrekking tot het verweer van medeschuld is de kantonrechter van oordeel dat de gedaagde zich van had moeten onthouden om op te staan en naar de eiser toe te lopen. Mede gelet op de verklaring van de wiskundedocent heeft de gedaagde door naar eiser toe te lopen het risico op zich genomen dat dat situatie uit de hand zou lopen. Het beroep van de gedaagde op medeschuld slaagt niet. Bij de begroting van smartengeld moet rekening worden gehouden met alle omstandigheden van het geval, waarbij voor de omvang van de vergoeding in het bijzonder bepalend zijn de aard, ernst en duur van het letsel, de pijn, de intensiteit van het verdriet en de gederfde levensvreugde en de gevolgen daarvan voor de betrokkene. Daarnaast dient er gelet te worden op de bedragen die door Nederlandse rechters in (enigszins) vergelijkbare gevallen zijn toegekend. Gelet op het fysieke letsel is het niet geheel helder of de schouder- en nekklachten door de mishandeling zijn veroorzaakt. Gelet op de verklaringen van de Boei-Limburg is het niet aannemelijk dat sprake is van psychisch letsel. Gelet op bovenstaande omstandigheden acht de kantonrechter een bedrag van €750,- aan immateriële schadevergoeding op zijn plaats is.

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade-vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
14	De eiser is door de gedaagde met een balk op zijn hoofd geslagen toen hij spullen van zijn dochter kwam ophalen bij de ex-partner van zijn dochter.	<u>Fysiek:</u> Zwelling haematoom recht boven oor met snee 5 cm; Zwelling en haematoom rechteronderarm tot pols/hand; Drukpijn over temporale zijde rechts; Hoofdpijn; Oorsuizen; Duizelig; Nekklachten; Duizeligheid; Misselijkheid. <u>Psychisch:</u> Concentratieproblemen en vergeetachtig; Slaapproblemen: Angst- en paniecreacties; Depressieve stemming;	Geneeskundige verklaring uit politiedossier blijkt: Zwelling haematoom recht boven oor met snee 5cm; Zwelling en haematoom rechteronderarm tot pols/hand; Oorsuizen; Geschatte duur van genezing verschilt sterk per persoon. Bericht van chirurg die de eiser heeft onderzocht van 25 januari 2016 waaruit blijkt: Flinke bult boven rechter oor met snee 5 cm, nu geen bloedverlies; Geen afstaand oor; Drukpijn over temporale zijde rechts; brief van KNO-arts van 25 februari 2016 waaruit blijkt: klachten van hoofdpijn, suizen en duizeling bij status; genezing kan enkele maanden duren, gezien aanzienlijk hoofdtrauma. Brief Synthese aan huisarts van 30 maart 2017 waaruit blijkt: Patiënt is sinds 18 mei 2016 in behandeling in verband met psychische achteruitgang ten	<u>Gevorderd:</u> € 2.500,- <u>Toegewezen:</u> €500,-	De gedaagde betwist dat de eiser aan PTSS lijdt, althans dat PTSS een gevolg kan zijn van de mishandeling. Uit het verslag van Synthese blijkt dat de eiser geholpen moet worden voor onrealistische angsten en betwist zij dat er door een arts oorsuizen bij de eiser is vastgesteld. De gedaagde heeft zich beroepen op medeschuld van de eiser, omdat hij er zelf voor heeft gezorgd dat er een dreigende situatie ontstond en dat die situatie is geëscaleerd, door met zeven personen naar de woning van de gedaagde zijn zoon te komen, terwijl hij slechts een paar spullen van zijn dochter kwam ophalen.	Bij de beoordeling van de vordering acht de rechtbank de volgende omstandigheden van belang. Uit de door de eiser gebrachte stukken blijkt voldoende dat hij in februari en maart 2016 leed aan slaapproblemen, duizelingen, hoofdpijn en oorsuizen. Medische informatie over zijn fysieke toestand na die tijd ontbreekt. Wel blijkt uit een brief van Synthese van 30 maart 2017 dat eiser op dat moment leed aan verhoogde spierspanning die leidde tot nek- en hoofdpijn. Ten aanzien van de door eiser gestelde psychische klachten blijkt uit de brief van Synthese van 30 maart 2017 dat de behandelaar het vermoeden had dat eiser leed aan PTSS. Echter blijkt uit de brief niet dat de mogelijk PTSS volledig het gevolg zou zijn van de mishandeling door de gedaagde. Die dag speelde de mishandeling wel een rol, maar daarnaast had de eiser in het algemeen last van herbelevingen van de gebeurtenissen in de woning, waarbij de zoon van de gedaagde (ex-partner van de dochter van de eiser) met een mes op omstanders wilde inhakken. Ook bleek uit de brief dat de eiser zich zorgen maakte over het welzijn van zijn dochter en kleinkind, na herstel van de relatie tussen de zoon van de gedaagde en zijn dochter. Dat mogelijke PTSS volledig aan gedaagde is toe te rekenen is dan niet gebleken.

		Last van herbelevingen; PTTS.	gevolge van fysiek geweld en het vermoedelijke PTTS; Patiënt is op 24 januari 2016 betrokken bij geweldsincident, houdt klachten van oorsuizen, consult KNO geweest. Nek- en hoofdpijnlachten en verder problemen met concentratie, slapen en stemming. Het geheugen is gestoord, sinds ongeluk is hij vergeetachtig; IQ imponeert gemiddeld, het denken is coherent met angstcomponenten; Sprake van Posttraumatische stressstoornis; Vertoond angst- en paniecreacties en depressieve stemming naar aanleiding van de uit hand gelopen ruzie. Sprake van herbelevingen; Behandelplan van Synthese van 11 juli 2016 gegeven de volgende behandeldoelen weer: Werken aan stressreductie; Ontspanningsoefeningen; Bewustwording van onrealistische angsten; Medicamenteuze ondersteuning; Eventueel EMDR			Wel blijkt uit de brief voldoende dat het handelen van de gedaagde in ieder geval enige vorm van psychische schade bij de eiser heeft opgeleverd. Gelet op fysiek en psychische letsel van de eiser en het in vergelijkbare gevallen door rechters in Nederland toegewezen smartengeld, acht de rechtbank een vergoeding van €500,- passend voor de immateriële schade die de eiser lijdt en heeft geleden als gevolg van de mishandeling. De rechtbank is echter van oordeel dat de schade als gevolg van de mishandeling mede een gevolg is van aan de eiser toe te rekenen omstandigheden. Hoewel het geweld van de gedaagde niet goed valt te praten, had de eiser anders kunnen en moeten handelen toen hij de spullen van zijn dochter kwam ophalen. De rechtbank zal bepalen dat de gedaagde 50% van de schade van de eiser moet vergoeden.
--	--	---	--	--	--	---

Poging zware mishandeling (art. 302 jo 45 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade-vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
15	De gedaagde heeft de eiseres in een winkelcentrum driemaal met de vuist in het gezicht geslagen.	<u>Fysiek:</u> Contusie aangezicht; Bloeduitstorting onder het bindvlies van het oog of onder ooglid; Flauwvallen; hoofdpijnlachten; Klein litteken ter hoogte van de lip links; zwelling onder rechteroog; <u>Psychisch:</u> PTSS; Bang om buitenshuis te gaan; labiele stemming;	Brief van kaakchirurg aan de huisarts van de eiseres van 24 maart 2013 blijkt: Klinisch en röntgenologisch geen tekenen van gedislloeerde fracturen aan het aangezicht; Sprake van contusie na een slag op het aangezicht; Geen directe operatieve indicatie. Brief van oogarts aan de huisarts van de eiseres van 25 maart 2003 blijkt: Een bloeduitstorting onder het bindvlies van het oog of onder ooglid. Er bestaat altijd nog kans op het ontstaan van cataract, glaucoom of netvliesloslating. Brief van de neuroloog aan de huisarts van de eiseres van 09 mei 2003 blijkt: Collaps eci mogelijk vasovagaal (flauwvallen); Hyperventilatiesyndroom of epileptisch.	<u>Gevorderd:</u> € 15.000,- <u>Toegewezen:</u> € 2.500,-	De gedaagde betwist de hoogte van de vordering, omdat de klachten van de eiseres grotendeels niet zijn geobjectiveerd. De gedaagde betwist dat zij als gevolg van de mishandeling studieovertraging heeft opgelopen. De gedaagde betoogd dat de vordering van de eiseres te hoog is.	Bij de begroting van de naar billijkheid vast te stellen vergoeding van immateriële schade moet rekening gehouden met alle omstandigheden van het geval, met name de aard van de aansprakelijkheid, duur en de intensiteit van de pijn, het verdriet en de gederfde levensvreugde die voor eiseres het gevolg zijn van de mishandeling. Vast staat dat de gedaagde de eiseres heeft geslagen, derhalve sprake van opzettelijk toegebracht letsel. Als gevolg van de mishandeling heeft de eiseres blauwe plekken en zwelling in het gezicht. Zij heeft het risico opgelopen van netvliesloslating, cataract of glaucoom, maar die risico's hebben zich niet verwezenlijkt. Door de kaakchirurg en oogarts geen fracturen gevonden; Er is geen sprake geweest van operatieve ingrepen of ziekenhuisopnames; Het neurologische onderzoek gaf geen afwijkende uitslagen; De klachten noch het onderzoek door prof. dr. (XXX) zijn niet geobjectiveerd. Hoewel aan de gedaagde kan worden toegegeven dat een deel van met name de

		Brief van de neuroloog aan de huisarts van de eiseres van 04 juli 2003 blijkt: Collaps eci mogelijk vasovagaal (flauwvallen); Hyperventilatiesyndroom of epileptisch.; De aanvallen blijven ongeveer een keer per dag optreden. Gedurende een aanval geen contact met haar te krijgen. Geen sprake van epilepsie, waarschijnlijk speelt hyperventilatie mee tijdens een aanval. Brief van psychologe aan de huisarts van de eisers van 04 november 2003 blijkt: Cliënte heeft gevoel dat haar gezicht een andere vorm heeft en maakt zich daar grote zorgen over; Sinds de gebeurtenis mag cliënte nergens alleen naar toe van haar ouders, vanwege de angst dat er nog iets zou geburen; Cliënte is zelf bang wanneer alleen op straat; Cliënte leeft voornamelijk in angst nadat de jongeman die haar heeft geslagen zou hebben gezegd "Ik maak je dood". Deze woorden achtervolgen de cliënte;		lichamelijke klachten van de eiseres door de medische onderzoeken niet worden geobjectiveerd, staat voldoende vast dat de mishandeling voor de eiseres grote gevolgen heeft gehad. Gelet op de volgende omstandigheden acht de rechtbank een vergoeding van € 2.500,- aan immateriële schade billijk: Eiseres heeft negen maanden psychotherapie ondergaan; Is onder behandeling geweest van een fysiotherapeut; Geleden aan algehele geestelijke ontreddeering; Tot op heden klachten; Als gevolg van de mishandeling heeft de eiseres niet mee kunnen doen aan de miss-verzekeringen, waarvoor zij al door de eerste ronde was gekomen. Daarnaast staat het bedrag acht op de gebruikelijke in Nederland toegewezen bedragen.
--	--	---	--	--

			Clïente lijdt dagelijks aan posttraumatische stressklachten die een chronisch verloop hebben ontwikkeld; Clïente heeft grote angst voor vervorming van haar gezicht, de manier waarop ze daarmee omgaat doet obsessief aan; Constante hoofdpijn. Brief van psychotherapeut aan advocate van de eisers van 17 september 2005 blijkt: Eiseres in behandeling geweest van 23/09/03 tot 28/06/04; Hulpvraag: de verwerking van een posttraumatische stressstoornis n.a.v. een brute mishandeling zonder uitlokking die cliënt overkwam op 13 maart 2003; Geruime tijd last van de gevolgen van PTSS met name angst bij buitenshuis gaan, isolatie van vriendenclub, moeilijkheden met schoolwerk en labiele stemming; Restverschijnselen zijn: door de mishandeling het meedoen aan miss-verkiezen op moeten geven, de structuur van de huid van haar gezicht zou veranderd zijn. Hier heeft cliënte moeite mee. Tevens kost haar schoolwerk erg veel moeite, en voorts is haar sociale leven beduidend veranderd.			
--	--	--	--	--	--	--

			Brief mentor van de eiseres in het schooljaar 2002-2003 aan de advocate van de eiseres van 12 april 2007 blijkt: Eiseres kon redelijk gemak de opleiding volgen; Het docententeam kan bevestigen dat eiseres voor het voorval een leerling was die zich voldoende kon concentreren en zich tot haar studie kon zetten. Brief van prof. dr. (XXX), werkzaam bij neurosensorisch cluster, aan de advocate van de eiseres van 09 mei 2007 blijkt: Tot op heden last van hoofdpijnlachten; Klein litteken ter hoogte van de lip links; Delen zwelling onder rechteroog waarschijnlijk veroorzaakt door verminderde lymfedrainage.			
--	--	--	--	--	--	--

Zware mishandeling (art. 302 Sr)

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade-vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
16	De geïntimeerde heeft appellant voor een café met een bierglas in het gezicht verwond.	<u>Fysiek:</u> Litteken/winkelhaak op zijn linkerwang van drie bij vijf centimeter; <u>Psychisch:</u> Teruggevallen in het stotteren; Sombere stemming; PTSS; Depressieve klachten.	Multi disciplinaire behandelovereenkomst van GGZ van 18 juni 2013 blijken de volgende gevolgen: Teruggevallen in het stotteren; een sombere stemming; omgedraaid dag/nacht ritme; geen adequate dagbesteding; slechte zelfverzorging; toename aan terugtrekgedrag in verband met zijn pestverleden; sprake van posttraumatische stressstoornis; depressieve klachten.	<u>Gevorderd:</u> € 4.705,- <u>Toegewezen:</u> € 3.500,-	De geïntimeerde stelt dat de appellant niet voldaan heeft aan de relativiteitseis en dat onvoldoende is aangetoond dat sprake is van rechtstreekse schade. De appellant heeft een pestverleden en kent piekerklachten zowel over het trauma als over het pestverleden. De geïntimeerde stelt dat de gevorderde schade onvoldoende <u>causaal verband</u> heeft met bewezen verklaard feit en dat de gevorderde schade niet aan hem kan worden toegerekend. De geïntimeerde stelt dat hij in het verleden zelf slachtoffer is geweest van zware mishandeling, hierdoor handelde hij in de onderhavige situatie anders dan andere mensen in een vergelijkbare situatie wellicht zouden hebben gedaan. De geïntimeerde stelt dat de door de appellant gevorderde schadevergoeding niet kan worden toegewezen nu de appellant een eigen aandeel	De geïntimeerde is strafrechtelijk veroordeeld voor zware mishandeling van de appellant, dit geldt als een overtreding van een norm die strekt tot bescherming tegen de schade zoals de appellant die heeft geleden, waardoor er is voldaan aan het relativiteitsvereiste. Voor zover de geïntimeerde heeft bedoeld dat de onrechtmatige daad hem niet kan worden toegerekend vanwege het feit dat hij in het verleden slachtoffer is geweest, geldt dat hetgeen hij aanvoert zijn schuld niet wegneemt. Het beroep op eigen schuld faalt, al had de appellant een slaande beweging in de richting van de geïntimeerde gemaakt, levert dat geen rechtvaardiging op hem met glas in zijn gezicht te slaan. Bij de omvang van de schade dient rekening worden gehouden met alle omstandigheden van het geval, in het bijzonder de aard en de ernst van het letsel en de gevolgen daarvan voor de benadeelde. Bij de beoordeling wordt ook rekening gehouden met de bedragen die door Nederlandse rechters in vergelijkbare gevallen zijn toegekend. Over de stelling van de geïntimeerde dat het gevorderde bedrag te hoog is en de geïntimeerde verwijst naar een categorielijst, oordeelt het hof dat appellant in het onderhavige geval meer omstandigheden heeft aangevoerd dan in de voormelde categorielijst staat vermeld. Met de omstandigheden wordt bedoeld: terugval in

				heeft gehad in de kwestie en hij doet beroep op <u>eigen schuld</u>. Ter onderbouwing stelt de geïntimeerde dat de appellant een slaande beweging naar hem heeft gemaakt waardoor hij in een reflex het glas heeft gegooid teneinde zijn beide handen voor zijn gezicht te kunnen houden om zijn gezicht af te schermen en zich te kunnen verdedigen. De geïntimeerde stelt dat de gevorderde immateriële schadevergoeding te hoog is. Hierbij verwijst hij naar de categorielijst van het Schadefonds Gewelddsmisdrijven, waarbij een ontsierend litteken in het gezicht valt onder lichamelijk letsel (categorie 1) met als uitkeringsbedrag € 1.000,	stotteren, toename terugtrekgedrag, PTSS en depressieve klachten. Een vergelijking met de genoemde situatie gaat derhalve niet op. Bij de betwisting van de hoogte van het bedrag stelt de geïntimeerde dat hij niet verantwoordelijk is voor het pestverleden van de appellant. Met dit betoog gaat de geïntimeerde eraan voorbij dat bij een onrechtmatige daad die bestaat uit toebrengen van letsel de gevolgen van een door de persoonlijke predispositie van het slachtoffer bepaalde reactie op die daad in het algemeen als een gevolg van de onrechtmatige daad aan de dader moet worden toegerekend. Ook als deze gevolgen daardoor ernstiger en langer van duur zijn dan in de normale lijn der verwachtingen ligt. De terugval en daarbij behorend psychische klachten komen naar oordeel van het hof ook voor rekening van de geïntimeerde. Het hof acht het gevorderde smartengeld van € 4.705,- niet volledig toewijsbaar, gelet op hetgeen door Nederlandse rechters in vergelijkbare zaken wordt toegewezen. Aansluiting zoekend bij vergelijkbare gevallen acht het hof gelet op de aard, duur en ernst van het letsel een bedrag van € 3.500,- billijk.
--	--	--	--	---	--

Uitspraak	Korte situatieschets	Letsel	Aangeleverde stukken	Schade-vergoeding	Verweer tegenpartij	Oordeel rechter
17	Gedurende de sportles op school heeft de gedaagde de eiser in zijn gezicht geslagen.	<u>Fysiek:</u> Breuk aan linkerzijde van kaak; Spasmes; Enkele maanden beperkingen met eten en drinken; Hersenschudding. <u>Psychisch:</u> impuls regulatie problemen; verwerkingsproblemen	Verklaring AMC Ziekenhuis blijkt: Na klap verloor eiser zijn bewustzijn; Vertoonde spasmes; Breuk aan de linkerzijde van zijn kaak; Gedurende een operatie is de linker kaak met behulp van platen en spalken hersteld; Vier dagen in het ziekenhuis verbleven; Brief van school aan de ouders van eiser van 1 april 2014: Door de vervelende omstandigheden niet opportuun dat de eiser het proeftentamen afneemt Brief van GZ psycholoog van 31 oktober 2016 blijkt: Eiser is van 29/12/2015 tot en met 27/07/2016 in behandeling geweest vanwege impuls regulatie problemen; Klachten mogelijk geluxeed door aantal traumatische gebeurtenissen in zijn leven die hem erg onzeker hebben gemaakt;	<u>Gevorderd:</u> € 10.000,- <u>Toegewezen:</u> € 2.500,-	De gedaagde verweert dat de eiser zijn psychisch letsel niet heeft onderbouwd; De gedaagde verweert dat er geen sprake is van causaal verband tussen het letsel en het incident.	Het verweer van de gedaagde dat de eiser zijn psychisch letsel niet heeft onderbouwd en er geen sprake zou zijn van causaal verband tussen het letsel en het incident slaagt niet. Uit de brief van de psycholoog van 31 oktober 2016 volgt dat de eiser psychische problemen heeft gehad en daarvoor is behandeld, hierbij is het psychisch letsel vastgesteld. Tevens blijkt uit de brief dat de eiser enkele sessies met EMDR heeft gehad naar aanleiding van de mishandeling. Uit het medisch advies blijkt dat gespecialiseerde psychologische hulp noodzakelijk was wegens verwerkingsproblemen als gevolg van de mishandeling. Ook bleek uit het medisch advies dat de klachten, het klachtenverloop, de onderzoeksbevindingen en door de behandelde sector gestelde diagnose consistent zijn met toedracht van de mishandeling. Gelet op bovenstaande acht de kantonrechter dat het psychisch letsel het gevolg is van het incident. Daarbij betreft de rechter dat de eiser als gevolg van de mishandeling is opgenomen in het ziekenhuis en dat hij vervolgens te kampen heeft gehad met problemen aan zijn kaak/gebit. De eiser heeft concreet beschreven in welke zin hij problemen heeft ondervonden na de mishandeling. Op grond van bovenstaande komt de rechter tot de conclusie dat de eiser lichamelijk letsel heeft opgelopen en op andere wijze in zijn persoon is aangetast doordat hij een psychische beschadiging heeft opgelopen als gevolg van de mishandeling.

		Enkele sessies geweest met EMDR na aanleiding van een traumatisch gebeurtenis waarbij cliënt fysiek is mishandeld; Verzoek van de gemachtigde van de eiser uitgebrachte medisch advies van revalidatiearts van 18 september 2017 blijkt: Een hersenschudding als gevolg van de mishandeling van 14 maart 2014; De eiser verloor na de mishandeling kortdurend het bewustzijn; De behandeling bestond uit een operatieve ingreep waarbij breuk werd gereponeerd en gefixeerd met osteosynthesemateriaal; De eiser heeft een behandeling gekregen met cognitieve gedragstherapie en EMDR door een GZ-psycholoog; De klachten, het klachtenverloop, de onderzoeksbevindingen zijn consistent met de toedracht van de mishandeling; Gedurende enkele maanden heeft de eiser beperkingen gehad ten aanzien van het eten en drinken;		Bij de begroting van smartengeld heeft de kantonrechter rekening gehouden met alle omstandigheden van het geval. Daarbij wordt rekening gehouden met de bedragen die in vergelijkbare gevallen door rechters zijn toegekend. Gelet op de volgende feiten en omstandigheden is de kantonrechter van oordeel dat een bedrag van € 2.500 in overeenstemming is met het leed dat de eiser heeft ondervonden en met eerdere uitspraken van rechters: De eiser heeft als gevolg van de mishandeling lichamelijk letsel opgelopen; De eiser heeft door de mishandeling een psychische beschadiging opgelopen; De eiser heeft in zijn dagelijks functioneren belemmeringen ondervonden als gevolg van de mishandeling; De eiser niet meer onder behandeling staat van een arts en dat het letsel aan de onderkaak een medisch eindsituatie lijkt te hebben bereikt.
--	--	---	--	--

			Door problemen met gebithygiëne zijn er gaatjes in een verstandkies opgetreden, de onderste twee verstandskiezen moesten operatief worden verwijderd; Verder zijn er beperkingen ten aanzien van mentaal en psychisch functioneren en die duren mogelijk ook nog voort vanwege de verwerkingsproblemen die eiser heeft gekregen; Voorafgaande aan het ongeval bestonden geen aanwijzingen voor relevante pre-existente klachten/afwijkingen; Met betrekking tot de breuk van de kaak is de eindtoestand bereikt. Wel bevindt zich nog osteosynthesemateriaal die mogelijk in de toekomst moet worden verwijderd; Wat betreft de verwerkingsproblemen is het onduidelijk of op dit moment nog restverschijnselen bestaan en welke omvang deze hebben.			
--	--	--	---	--	--	--

Bijlage 2: uitspraak ANWB Smartengeldboek

Uitspraak 3

847 | man | taxichauffeur

Nummer:

847

Geïndexeerd bedrag :

€ 1.696,-

Oorspronkelijk toegewezen bedrag:

€ 1.134,-

Bij het verlaten van een shoarmazaak is hij door de eigenaar in het gezicht geslagen. Als gevolg hiervan heeft hij een gebroken neus opgelopen die blijvend scheef staat. Verder een paar kleine littekens op zijn neus. Rekening wordt gehouden met de pijn en de noodzakelijke medische behandeling.

(conform Rb. Maastricht d.d. 26-2-1998, rolnr. 95-13744).

Bijlage 3: beroepsproduct

Memo

Aan: Medewerkers van de Juridische dienstverlening

Van: Lotte Rombouts

CC: Teamleiders Juridische dienstverlening

Onlangs is onderzoek gedaan naar de huidige werkwijze van SHN wat betreft de onderbouwing van immateriële schade door de juridisch medewerkers. In deze memo worden kort de belangrijkste resultaten en aanbevelingen besproken.

Bij de huidige werkwijze werden strafrechtelijke uitspraken gebruikt ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. In de praktijk blijkt dat met deze werkwijze de gevorderde immateriële schadevergoeding vaak wordt gematigd. Daarnaast is het oordeel van strafrechters op de beslissing van de schadevergoeding summier gemotiveerd, waardoor het voor de juridisch medewerkers onduidelijk is wat de reden is van de matiging.

Het doel van dit onderzoek was om de huidige werkwijze van SHN voor het onderbouwen van immateriële schade te evalueren aan de hand van het overzichtsarrest van de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2019:793), de wetgeving omtrent immateriële schade en de resultaten van de jurisprudentieanalyse.

Resultaten

Eén van de resultaten was dat blijkens jurisprudentieanalyse bij een aantal strafbare feiten een civielrechtelijke uitspraak bruikbaar is ter onderbouwing van de omvang van de immateriële schade. Dit betreft de volgende strafbare feiten: openlijk in vereniging geweld plegen, mishandeling en zware mishandeling. De civielrechtelijke uitspraken zijn met ECLI-nummer terug te vinden in de bijgevoegde schematische weergave van de jurisprudentieanalyse.

Om te vergelijken of de civielrechtelijke uitspraak overeenkomt met een zaak van de juridisch medewerker, kan de medewerker gebruikmaken van de bijgevoegde schematische weergave van de jurisprudentieanalyse waarin de volgende informatie is terug te vinden:

- ✚ het strafbare feit;
- ✚ een korte situatieschets;
- ✚ het fysieke en/of psychische letsel;
- ✚ de door de benadeelde partij aangeleverde stukken;
- ✚ de hoogte van de gevorderde en toegewezen schadevergoeding;
- ✚ het verweer van de tegenpartij op de schadevergoeding;
- ✚ het oordeel van de rechter op de schadevergoeding.

Aan de hand van dit schema kan een medewerker in een oogopslag zien of het letsel en de gevolgen overeenkomen met de zaak die hij of zij in behandeling heeft. Hierdoor kunnen de verschillen en overeenkomsten tussen deze zaak en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak beoordeeld worden en kan worden bekeken of de civielrechtelijke uitspraak bruikbaar is ter onderbouwing van de immateriële schade.

Daarnaast bleek uit het literatuuronderzoek dat het genoemde oogmerkriterium van art. 6.106 lid 1 sub a BW in de praktijk niet of nauwelijks door een rechter wordt vastgesteld. Ook geeft het overzichtsarrest van de Hoge Raad ruimte voor interpretatie van art. 6:106 lid 1 sub a BW, waardoor het onduidelijk is in welke gevallen het oogmerk wordt vastgesteld.¹¹¹

¹¹¹ Tjong Tjin Tai 2017, p. 72-73 ; Duker, *TPWS 2018/92*; HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793.

Aanbevelingen

Aanbeveling 1: gebruik maken van civielrechtelijke uitspraken

Het wordt de juridisch medewerkers van SHN aanbevolen om – in het geval hun zaak overeenkomt met de civielrechtelijke uitspraak – deze uitspraak te gebruiken in plaats van een strafrechtelijke uitspraak. Bij drie van de vier strafbare feiten was de uitspraak van de civiele rechter betreffende de beslissing en de beoordeling omtrent de immateriële schadevergoeding meer gemotiveerd. Hierdoor zijn de verschillen en de overeenkomsten tussen de zaak die de medewerker in behandeling heeft en de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak beter gemotiveerd. Aan de hand van deze verschillen kan de medewerker beoordelen of de vergelijkbare civielrechtelijke uitspraak bruikbaar is ter onderbouwing van de immateriële schade.

De juridisch medewerkers van SHN kunnen meer informatie halen uit de civielrechtelijke uitspraak die zij kunnen gebruiken ter onderbouwing van immateriële schade, omdat deze uitspraken in de meeste gevallen meer gemotiveerd zijn.

De kans op matiging van immateriële schade wordt mogelijk verkleind door gebruik te maken van een civielrechtelijke in plaats van een strafrechtelijke uitspraak. Dit moet in de praktijk echter nog blijken.

Aanbeveling 2: civielrechtelijke uitspraken publiceren

Het wordt SHN aanbevolen om de civielrechtelijke uitspraken op de interne jurisprudentieverzamelbank te publiceren, waardoor de uitspraken voor iedere medewerker beschikbaar zijn. De civielrechtelijke uitspraken zijn op dezelfde manier onderverdeeld als de uitspraken op de online jurisprudentieverzamelbank, waardoor ze meteen gepubliceerd kunnen worden.

Aanbeveling 3: verder onderzoek

Het wordt SHN aanbevolen om verder onderzoek te doen naar het gebruik van art. 6:106 lid 1 sub a BW ter onderbouwing van de wettelijke grondslag van de immateriële schade. Momenteel gebruikt SHN dit wetsartikel bij de strafbare feiten bedreiging, belaging en afpersing.